

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Cetriletno Din 7-50, polletno Din 15—,
celoletno Din 30—.

Spokoritev radičevcev in sramota klerikalcev

Radičevci so v Narodni skupščini kapitulirali. Po šestih letih zmot in strašnih zablod, ki so se zajedle med stotisočere množice hrvatskega in tudi že slovenskega ljudstva, oznanjajo zdaj svojo spokoritev in spoznanje onega, kar tvori granitno podlago naše države: kralj, edinstvo in ustava.

Kako bodo radičevci provedli to spoznanje med svoje množice, katerih zaupanje so si pridobili s čisto demagogijo, je njihova stvar. Prav tako tudi ne maramo ugibati, kako bodo slovenski radičevci sprejeli radičevsko idejo jugoslovenstva. Presojamo le radičevsko izjavo kot gotovo dejstvo in pa notranje-politične dogodke, ki bodo tej izjavi nujno morali slediti.

Opozicijski blok je izgubil zmisel svojega obstoja. Po izpreobrnitvi radičevcev so ostali klerikalci še edini separatisti. Zato so oni tudi bili najbolj udarjeni z izjavo Pavleta Radiča, in dr. Korošec je javno zavajal ter napovedal, da se bodo klerikalci odslej sami borili za avtonomijo. No, sami ravno ne; tudi bolgarski hajduki se še borijo za avtonomijo Makedonije. Makedonstvujušči torej ostanejo zavezniška tolažba naših klerikalnih tigrov. Drugi jih v naši državi nihče ne mara. Sam Pavle Radič je v svojem govoru ostro napadel klerikalno hinavščino, dočim sta ministri Pribičević in dr. Žerjav malo prej dogolega razkrinkala propalost, zlobo in zavrattnost klerikalne stranke.

Klerikalnim tigrom je v Beogradu za vekomaj odklenkalo. Žalostno je za slovensko ljudstvo, ki je v skupščino poslalo kar 20 brezpomembnih poslancev. Škoda, ki jo tigrovsko sramota in nesposobnost povzročata našemu ljudstvu, bo rasla še nadalje. A še bi bilo dobro, ako bi naši tigri — četudi v opoziciji — namesto prazne avtonomistične gonje skušali vsaj s trezno in razsodno besedo zastopati slovenske interese. Dobra beseda lepo mestó najde. Klerikalni tigri tega ne marajo, temveč raje z divjim rjovenjem, pretepanjem in psovanjem zapravljajo ves naš ugled.

Naša svarila pred volitvami, naj slovensko ljudstvo ne nasede več klerikalnemu obljubkarstvu, so ostale le malo upoštevana. Od samostojnih demokratov sta pri nas bila izvoljena le dva poslanca. Čudežev dva ne moreta delati in če bi jih tudi, bi jima jih zmanjševali klerikalni tigri, ki naravnost divjaško nastopajo proti vsemu, za kar se zavzameta naša dva požrtvovalna moža.

Klerikalna politika, ki po nastopih posameznih tigrov kaže že pravcate znake blaznosti, je na robu propada. Čim radičevski voditelji tudi med seljaške množice zanesajo nove spokorne ideje, čim se prekvasi ves srbohrvatski rod z zavestjo večnega bratstva, bo naša Jugoslavija začela roditi neprecenljive zlate sadove. Tedaj tudi mi Slovenci ne bomo dopustili, da bi postali edina suha veja na državnem drevesu, ter homo otrebili črno klerikalno mahovje.

Grehi in zlo separatistične politike

Preko šest let se državniki, ki bi radi čim prej uredili našo državo in jo privedli v normalne razmere, že bore s separatističnimi, avtonomističnimi in federalističnimi elementi, ki zavlačujejo s svojimi bedastimi zahtevami in opletanji resno delo okrog ureditve države in okrog upostavitve našega gospodarstva. Koliko časa se je s tem izgubilo in koliko nas je vse to stalo denarja brez vsake koristi za ljudstvo.

Ko bi bile pri nas vse stranke pametne in razsodne, bi naše gospodarstvo bilo že lahko vzgled vsem sosednim državam, ker Jugoslavija je po narodi izredno bogata. Vrednost dinarja bi bila mnogo večja, a zato bi bile cene nižje in, kar je glavno, davčna bremena bi bila manjša. Za grehe ljudi, ki so motili državno in gospodarsko ureditev, mora danes trpeti ljudstvo, ki nosi posledice teh grehov v obliki velikih davkov.

Vsi vemo, da so bili klerikalci krivi že ogromnih davčnih povišanj, in to brez utemeljene potrebe. Ako so se danes nekateri davki povečali, izvira to od tega, ker se morajo nastali dolgovi poravnati. Med temi so

celo dolgovi bivše davidovičevsko-klerikalne vlade, ki je skrajno nespretno gospodarila, a ni prav nič skrbela za pospešenje izenačenja davkov. Slovenski volilci, ki so oddali glasove klerikalcem in jim pomagali do tega, da jih je sedaj 20 v Narodni skupščini, slovenska demokrata pa sta samo dva, so sami krivi, da nimajo zadostnega zastopanja lastnih koristi v skupščini. Klerikalci ne veljajo nič in jih nihče ne posluša, pa če bi jih bilo še več v skupščini. Z vsemi silami sta se morala samo demokrata dr. Žerjav in dr. Pivko prizadevati, da bi ostalo glede davkov pri starem, toda dosežla sta le to, da ni prišlo še do lujšega. Ko bi imeli Slovenci vsaj deset demokratskih poslancev, bi danes dosegli vse in ne samo nekaj. Da je boljše nekaj kakor nič, je seveda tudi jasno.

Z uzakonjenjem proračunskih dvanajstin za štiri mesece so davčna bremena le začasno povečana. Načrt za izenačenje davkov bo kmalu dogotovljen in bo odpravil davčne krivice.

Skrajni čas je že za to. Da se to doslej še ni zgodilo, so krivi, kakor smo že rekli, oni

poslanci, ki so prešli preko vsega tega ter neprestano navijali svojo separatistično lajno. Ta borba z rušilci naše mlade države nam jo kradla zlati čas ter zavlačevala rešitev potrebnih vprašanj. Vsa bremena, ki nas zadevajo, so zlo separatistične politike. Komur je razum jasen, mora brez nadaljnega to uvideti. Sedaj vidimo, kaj Slovencem koristi to, da so izročili zagovarjanje svojih koristi klerikalni večini. Klerikalcem je v Jugoslaviji za vedno odklenkalo. Kdor še vedno noče, da pride naša država čimprej do končne ureditve vseh vprašanj in do popolnega izenačenja v vseh pogledih, ta bo še v prihodnje volil brezpomembno klerikalno stranko ter tako še dalje onemogočal sebi boljše in lepše življenje.

Resnica o Agro-Merkurju

Klevete klerikalnega poslanca Smodeja proti ministru dr. Žerjavu.

V verifikacijski debati Narodne skupščine je klerikani poslanec Smodej na nesramen način napadel ministra dr. Žerjava zaradi konkurza zadruge Agro-Merkurja ter mu očital, da si je na nepravilen način izposloval pomiloščenje zaradi obsodbe.

Na ta nesramen napad je pretekli teden odgovoril v «Jutru» tudi bivši minister dr. Kramer, ki ugotavlja v svoji izjavi, da se je preiskava pred vojno propadle zadruge Agro-Merkurja vodila pred avstrijskimi sodišči proti dr. Žerjavu zato z vso oostrostjo, ker je bil voditelj borbe za osvoboditev slovenskega gospodarstva od nemškega vpliva, kar izrečno poudarja poročilo ljubljanskega državnega pravdnštva višjemu državnemu pravdnštvu v Gradcu. Dr. Žerjavu je državno pravdnštvo očitalo, da vodi odločno narodno politiko in da je osnoval Agro-Merkurja, da bi oškodoval nemško veletrgovino.

Sicer pa je državno pravdnštvo izjavilo, da se drugače ne more očitati dr. Žerjavu nič nečastnega. Vodstvo Agro-Merkurja je bilo leta 1914. obsojeno zaradi konkurza, med drugimi tudi dr. Žerjav, dasi se je že od leta 1910. trudil za sanacijo Agro-Merkurja.

Razen dr. Žerjava so bili vsi člani vodstva pomiloščeni, samo dr. Žerjav ni bil, ki so ga med vojno vlačili tudi po ječah kot veletzdajalca in nepriatelja Avstrije. Ko se je rešil ječ, so ga težko bolnega vtaknili v vojaško suknjo, iz katere ga je rešil neki češki zdravnik.

Da bi ga zopet ne zaprli, je mati dr. Žerjava vložila jeseni leta 1917. prošnjo za pomiloščenje. Takrat je bil dr. Žerjav že tajnik Jugoslovanškega kluba na Dunaju, kjer je bil duša vsega našega narodnega gibanja. Za njegovo pomiloščenje se je takrat zavzel na najvišjih mestih tudi dr. Korošec, ki je sedaj dovolil poslancu Smodeju, da je na nesramen način napadel dr. Žerjava zaradi iste zadeve, zaradi katere se je zanj svojočasno sam zavzemal.

Avstrijska oblastva so kljub dr. Koroščevemu posredovanju zavlačevala pomiloščenje, ker je bil dr. Žerjav naroden človek. Predvsem se mu je očitalo, da vzdržuje zveze z Jugoslovenskim odborom in dr. Trumbičem v Švici, kar mu pa niso mogli dokazati. Kljub spletkarjenju nemških nacionalcev pri sodišču je končno avstrijsko ministrstvo za pravosodje vendarle predlagalo cesarju pomiloščenje, to se pravi, da se naj zaporna kazen izpremeni v denarno globo in da naj se odpuste dr. Žerjavu vse kvarne posledice. Toda avstrijski cesar ni tega pomiloščenja nikdar podpisal.

Ko pa je bil v začetku leta 1919. poverjenik za pravosodje v Ljubljani dr. Vladimir Ravnihar, je poslal ministrstvu pravde v Beograd vse akte o dr. Žerjavovi zadevi s pismom, v katerem pravi glede na predlog deželnega sodišča v Ljubljani nastopno:

«Jaz se popolnoma strinjam z razlogi, ki jih je navedlo deželno sodišče v Ljubljani: dr. Žerjav pri svojem delu za Agro-Merkurja ni zasedoval prav nobenih sebičnih ali celo umazanih ciljev, zastavljal je z mladostnim navdušenjem vse svoje sile, da pospeši razvoj domače trgovine v Slovincih in tvegati pri tem celo svoje zdravje in življenje. Da se mu ta namen ni posrečil, je vzrok poleg tedanje njegove neizkušenosti tudi okolnost, da se starejši člani načelstva za zadržano niso brigali, kakor je bilo treba, dalje nesreče pri večjih kupčijah, ki ni bilo lahko naprej računati z njimi, slednjič ravno bolezen, ki je dr. Žerjavu napadla v najkritičnejšem času, bolezen, ki je še do danes ni prebolel in bi ga gotovo spravila na kraj groba, ako bi moral prestat prisojeno mu kazen.»

S svojim predlogom pa grem zlasti z ozirom na velspešno politično delo dr. Žerjava tekom vojne in po vojni dalje nego sodišča ter prosim, da dr. Žerjava Nj. Veličanstvo kralju posebno priporočite ter mu izposlujete popolno oprostitev kazni in vseh pravnih posledic obsodbe.

Poverjenik za pravosodje dr. Vladimir Ravnihar.

Ko je dr. Ravnihar poslal pismo v Beograd, je bil dr. Korošec podpredsednik vlade, dr. Kramer pa minister za konstituantno. Oba sta priporočala ministru pravde Trifkoviču, naj čimprej predloži kralju pomiloščenje v podpis. Meseca maja 1919. je minister dr. Kramer nadomestoval ministra Trifkoviča ter našel na njegovi mizi celo vrsto slovenskih aktov, med njimi tudi za-

devo dr. Žerjava. Sporazumno s podpredsednikom dr. Koroščem je izvedel do konca, kar je bilo pričeto leta 1917. Poročal je o zadevi ministrskemu svetu ter predložil tedanjemu regentu prestolonasledniku Aleksandru ukaz o pomiloštvu dr. Žerjava v podpis. Regent je upošteval upravičene razloge in ukaz podpisal.

Bivši minister dr. Kramer odločno zavrača klerikalne klevete, da je dr. Žerjav zaradi afere Agro-Merkurja prišel ob dobro ime in da je z njegovo pomočjo iztihotal pomiloščenje. Gosp. dr. Kramer ugotavlja, da je napadel dr. Žerjava človek, ki je ravno tako prepričan o njegovi popolni moralni nedotakljivosti, v prisotnosti dr. Korošca, ki je v letih 1917., 1918. in 1919. vse storil za dr. Žerjavovo pomiloščenje. Končno vprašuje: «Če ta dva moža (namreč poslanca Sinodej in dr. Korošec), ki sta voditelja tako zvane katoliške stranke in predstavitelja slovenske duhovščine, tako ravnata, kaj naj pričakujemo od morale in poštenosti cele SLS?»

Za nas je stvar jasna. Poročali smo o zadevi obširneje, da tudi naši čitatelji spoznajo vso podlost klerikalnih voditeljev. Sedbo o njih si lahko vsakdo napravi sam.

Politični pregled

V minulem političnem tednu imamo za-znamovati nekatere vevavežne dogodke. V ospredju zanimanja je

popolna izpreobrnitev radičevcev.

ki jo je v Narodni skupščini povzročil govor Pavleta Radiča, nečaka zaprtega Štefana Radiča. Pavle Radič je namreč minuli petek kot predsednik kluba radičevskih poslancev podal v Narodni skupščini dolgo izjavo, da se

radičevci odrekajo republikanstvu, da priznavajo monarhijo in dinastijo Karagjorgjevičev ter narodno edinstvo in da sprejemajo vidov-dansko ustavo.

S to izjavo so radičevci pokopali vse svoje dosežanje protidržavno rovarstvo in se postavili na prava jugoslovenska tla, kjer bi pač bili morali stati že pred šestimi leti. Izjava je delovala kakor strela z jasnega; najhujše so z njo prizadeti naši klerikalci, ker sedaj ostanejo oni še edini ljudski sleparji ter barantači z avtonomijo. Radičevci so na poti

popolne spokoritve, le z dejanji še morajo dokazati svoje besede in

preporod naše edinstvene jugoslovenske države bo dovršen.

V tem zmislu je tudi Narodna skupščina sklenila, da se mandati Štefana Radiča in njegovih zaprtih tovarišev, ki so hrvatsko ljudstvo hoteli boljše vizirati, razveljavijo, nadalje, da se mandati starih radičevskih poslancev pro-učijo po posebnem odboru, brezpogojno pa so potrjeni mandati novih radičevskih poslancev. Izpreobrnitev radičevcev, ki so končno le uvideli, da z glavo ne morejo skozi zid, je

sijajen uspeh odločne politike narodnega in državnega edinstva.

ki jo od prvih dni uedinjenja neomajno zastopata Svetozar Pribičević in naš voditelj dr. Žerjav. Naša država zdaj stopa novim dnem nasproti in bo z lahkoto pregazila klerikalce, ki so odslej še edini separastisti ter v Narodni skupščini najbolj osovražena skupina.

Po končani verifikaciji je Narodna skupščina takoj v soboto začela z rednim delom in vzela v pretres

proračunske dvanajstine za mesec april, maj, junij in julij.

Dvanajstine, ki so sicer vrlo pereča stvar, toda nujno potrebne, so bile po burnih debatah sprejete dne 1. aprila ob treh zjutraj. S tem je glavna točka urejena in Narodna skupščina je zaradi velikonočnih praznikov odgodena do 25. aprila, nakar prideta na vrsto stanovanski in tiskovni zakon. Še te dni pa se izvrši

rekonstrukcija vlade.

v kateri se bodo zamenjali posamezni resorti in ni izključeno, da dr. Žerjav sprejme ministrstvo za železnice, ki mu ga je Pašić že ponudil. Samostojni demokrati moremo biti z razvojem razmer v naši državi prav zadovoljni. Obžalovati pa moramo neprestano, da je slovensko ljudstvo tudi pri zadnjih volitvah raje nasedlo klerikalnim tigrom in jim vnovič dalo zaupanje za brezplodno rjovenje in zdražbo, dočim sama dva samostojna demokrata (dr. Žerjav in dr. Pivko) tudi pri največjem prizadevanju ne moreta v popolni meri ščititi slovenskih interesov.

Velika žena

Resnična dogodbica.

Hrošček, nočni čuvaj na Pogledu, je odklical enajsto uro. Kakor na povelje je utihnila poskočna fantovska pesem. Fantje, zbrani pod vaško črešnjo, so se pričeli razhajati. Nekatere je vabila ura počitka v posteljo, drugim pa se je zahotelo zabave v lepi mesečni noči, dišeči po senu, ki je duhtelo iz kupov na travnikih okrog vasi.

Ustavili so se pri Travnarju, pred vaško krčmo. V prostorni pivski sobi je gorela luč, čije svetloba je začela pojemati, še preden je kdo izmed njih potrkal na zaklenjena vežna vrata.

Družba se je spogledala. Tako se ji je zgodilo vselej, kadar je imela gostilna boljšega gosta v osebi domačega kaplana, oboževanega po gostilničarjevih hčerih, Urški in Katici. Obe pa je tudi vračal prijaznost — tako so pravili sosedje — zakar jim najbrž ne bo treba trpeti na onem svetu.

«Zopet ga imamo,» se je veselil Kobilčev Nace. «Nocoj moramo vedeti, koliko časa vasuje, in videti, če zna dobro teči.»

«Daleč itak nima do kaplanije,» je dostavil Makovčev Tine. Splazil se je do okna, zastrtega s tankim zagrinjalom, skozi katerega je videl kaplana v živahni dekliški družbi. Njihovi prijatani glasovi so pričali, da čutijo prisotnost ne-ljubih opazovalcev.

«Vrata so zaklenjena in zapalnjena,» se je pohvalila mati krčmarica, stopivši v sobo.

«Mar se jih bojim?» se je ponesel kaplan. «Takih fantalinov — dvajset za večerjo! Kajne, Urška in Rezika?»

Dekleti sta se mu v potrdilo nasmehnila, resno pa se je držala mati krčmarica. Tožilo se ji je po postelji, a deklet ni marala pustiti samih brez nadzorstva.

«Moramo ga počakati,» se je Tine vrnil k tovarišem. «Pravi, da se nas ne boji.»

«Čemu? Saj mu ničesar nočemo,» je menil Mačkov Matija. «Moti se, če nas ima za pretepače.»

«Odstranimo se nekoliko ter lezimo v travo za plot,» je bil Nacetov nasvet. «Ampak nikomur ne povejmo, koga čakamo, ako nas slučajno kdo zaloti.»

Fantje so polegli v travo za plotom blizu ceste, vodeče iz gostilne v kaplanijo.

Ura v vaškem zvoniku je udarila polnoči. Ob njenih udarcih se je prebudil Hrošček v kupu sena ter je pričel oznanjati dvanajsto uro. Prišel je po cesti mimo fantov, h katerim je prisedel.

Hrošček je ljubil mladino, ki se je rada zabavala ob njegovih pripovedkah. Znal jih je mnogo, resnih in šaljivih, resničnih pa tudi izmišljenih.

«Nocoj sem vam namenil zgodbo, katere še nisem nikomur povedal,» je začel ob napetem zanimanju poslušalcev. «Marsikdaj se je spom-

nim, ko čujem ponoči vašo pesem, in če sem sam, me je groza, kakor resnično živim.»

«Nikar nas ne plašite,» so strnili fantje, pomikajoč se bliže njega.

«Bilo je takrat, ko sem začel fantovati,» je Hrošček načel svojo dogodbico. «Zbrali smo se nekega sobotnega večera, da gremo vasovat. Mahnili smo jo po cesti proti Zalogu, veselo vriskajoč. Na pot nam je svetila luna z brezoblačnega neba. Prispeli smo nekako do znamenja, ko me tovariš Cene dregne s kometcem in namigne, da naj pogledam nazaj. Obrnil sem se in zapazil v daljavi kakih 50 korakov veliko žensko, počasi stopajočo za nami. Začudili smo se vsi hkrati, zakaj redko je bilo takrat dobiti žensko zunaj ponoči. Kdo je in kam gre? smo ugibali radovedno. Gotovo bo kakšna tujka, domačinke niso tako velike in životne. «Počakajmo jo,» se je spomnil Gobarjev Lojze. «Ogledali jo bomo, ko pojde mimo nas.» «Na cesti ni olikano postajati. Končno bi se nas še zbala in se vrnila nazaj,» je modroval Cene. «Prav imaš,» smo mu pritrdili s sklepom, da bomo hodili prav počasi tako, da nas bo žena v najkrajšem času morala doiti. Z našim načrtom pa Lojze ni bil zadovoljen. Silil in silil nas je tako dolgo, da smo se odločili vrniti se in srečati neznanke. Bližali smo se ji in ona se je bližala nam. Vidno je rasla njena postava, pričeli smo dvomiti nad resničnostjo ženskega bitja. Že smo čuli šumenje njenega krila in zavohali neprijeten mrtvaški

V evropskih državah je zadnji teden tudi bilo precej živahnega političnega gibanja.

V Nemčiji so v nedeljo volili državnega predsednika.

Toda nobeden izmed sedmerih kandidatov ni dobil absolutne večine glasov. Zato se volitve ponovijo čez en mesec. Nemški dirindaj se torej nadaljuje.

Naša soseda Italija bolj in bolj vzdihuje pod knuto fašizma.

ki si je zopet opomogel in z nasilji odpravlja vse svobosčine svobodnih državljanov. Pravijo, da preveč napet lok počti. Mussolini ga napenja neprestano. Kadar mu počti, bo joj.

V francoskem parlamentu se veselo biksajo dalje. Največje zgage uganjajo klerikalci, komunisti in stari kraljevski-privrženci. Vladna večina pa odkrito in neizprosno nastopa proti tem mračnjakom.

zato so pretepi med poslanci.

v kakršnem so se pred tednom preizkusili tudi beograjski možje, na Francoskem že čisto nekaj vsakdanjega. Ne odobravamo prekljanja, temveč hočemo s tem samo ugotoviti, da smo mi «Balkanci» v primeri z evropskimi narodi le še dovolj dostojni.

DOPISI

JEŽICA. Ze zadnjič najavljeni politični sestanki tukajšnjih somišljenikov demokratske stranke se vrši na cvetno nedeljo 5. aprila ob 10. uri dopoldne v prostorih gostilne «pri Jančetu» v Stožicah. Poroča tajnik SDS g. dr. Rapč o političnem položaju v državi ter o programu in organizaciji samostojne demokratske stranke. Agitirajte za čim lepšo udeležbo. — J. K.

PREDDVOR PRI KRANJU. Ze zadnjič smo omenili pretep v orlovski dvorani, ki smo jo s prispevki zgradili vsi. Toda v dobrodelne svrhe, kakor se je poudarjalo ob otvoritvi, nikakor pa ne za pretepe, ples in razne neolikanosti. Tudi pri zadnji predstavi je govoril orlovski predsednik, da služi dvorana za širjenje ljubezni in izobrazbe. Pa je vendar žal drugače. Pri igri dramskega odseka iz Senčurja je naš znani krojač kar med prizorom napadel nekega električ-

nega monterja. Igra se je morala prekiniti, da so drugi gledalci napravili mir, sicer bi bil lahko nastal strašen poboj kar v javnem gledališkem lokalu. Ali ni to sramota? Nekaj časa zatem pa so Orli drugič razgrajali v dvorani tako, da je neki član prišel domov ves raztrgan zadaj in brez pete na čevlju. Pa tudi javno uganjajo razne zgage. Nad znanim Ceglarčkom se včasih zgrajajo celo pošteni Orli. Mi pa se bomo z njim pomenili pred sodiščem, da mu za njegove zgage preskrbimo sodno priznanje. Francek, Nacek in Ceglarček so prava orlovska trojica, na katero je Orlovska Zveza lahko ponosna, nas domačine pa je sram zaradi njihove olikanosti. Tudi vedenje Orlic ni brez graje. Sedem jih je že itak izstopilo, druge pa bodo sledile. To je še najbolje, da ne bo več takih govoric, kakor po orlovski prireditvi na praznik sv. Jožefa. Novi predsednici sicer čestitamo na izvolitvi, priporočamo ji pa previdnost v sukanju jezička, da ne bo zopet treba dajati preklica v «Domoljuba». O ponočevanju naših Orlov smo pisali že dovolj. Nič se ni obrnilo na bolje. Moramo reči, da nam je iskreno žal, da pošteni in resni člani in članice ne morejo nič vplivati na svoje tovariše in tovarišice. Prvi seveda z našim dopisom niso prizadeti, drugim pa pametna beseda menda nič ne zaleže. — Opa o valec.

KRANJ. Lepo je napredno mesto Kranj, toda med zavednimi demokrati živi neznatno število fanatičnih privržencev SLS. Človek bi jih pustil pri miru, toda ob vsaki priliki kažejo svojo klerikalno vzgojo. Tako tudi nekateri profesorji na naši gimnaziji hočejo skoro prisiliti dijake, da bi začeli hoditi k Orlu. Kdor noče, ta je potem revež pri dotičnem profesorju. Ali je takšno teroriziranje dijakov dovoljeno. To naj bodo potem vzgojitelji mladine. Kakor se ne bi bilo treba vtikati duhovnikom v politiko, tako naj bi tudi klerikalni profesorji pustili take stvari. Nam staršem delajo s takim početjem samo škodo. To neznatno število privržencev SLS. ne bo teroriziralo našega naprednega dijaštva, ki je organizirano pri Sokolu. — Meščan.

ČATEZ PRI VELIKI LOKI. Strašno povpraševanje je bilo pretekli teden pri nas po «Domovini», čes, kaj bo neki odgovorila «Domoljubovemu» g. dopisniku. Nisem sicer mislil odgovarjati na naročen ali «samonikel» slavošpev na g. župnika — drugega namreč dopis ne vsebuje, ker je bilo nemogoče odgovoriti na resnična poročila v «Domovini». — dotaknil se bom za danes

samo ene točke, in to so tako povečevane zasluge g. župnika. Rečem pa že naprej, da bi si takih zaslug lahko vsakdo pridobil. Tudi jaz bi lahko zidal cele graščine in palače s — tujim denarjem. Take zasluge, pridobljene s tujim denarjem, so pač jako dvomljive vrednosti. No, pa si malo ogledajmo te zasluge. G. župnik je sezidal na Zaplazu cerkev. Prav in lepo! Koliko je in bo še stala, ne ve nihče. Romarji so posebno med vojno donajali skupaj denar, da so ga ključarji nosili domov kar v koših in vrečah. Pred vojno so bili farani kupili nov zvon, ki je veljal čez 10.000 K, in pa nov altar. Po vojni so kupili tri nove zvonove. Ta zasluga je veljala veliko čez 100.000 K. Za novo nebo so zbrali okrog 80 tisoč kron. Sedaj pa — dom. Navlekli so skupaj okrog 100 smrek v povprečni vrednosti 40 do 50 tisoč kron. Drugo bo pa stalo tudi lepe stotisočake. Vse te kupljene in iz ljudstva izmозgane zasluge stanejo faro že okrog milijon kron. Za nepotrební dom seveda ni škoda težkih stotisočakov in posojilnica, ki se je pri vojnem posojilu jako odlikovala, kar je prištetí tudi med zasluge, seveda, se bo zdaj za dom tudi pošteno oddahnila, namesto da bi dala ljudski denar za potrebne in keristne naprave. G. župnik je dejal, da se mora zidati, četudi se pol fare pošlavi na glavo. Pol fare je tedaj po njegovem mnenju vendar že drugega mišljenja. In celo med dekleti, je dejal g. župnik pri velikonočnem izpraševanju, se dobijo nekatere take, ki so nam nasprotno. Lej ga no, šmenta, kaj pa vendar mislite, dekleta? To so v kratkih besedah zasluge g. župnika. So pa še druge, o katerih bom prihodnjič poročal, če me boste pozvali v «Domoljubu». Tudi glede najumazanejšega časopisa bom sprogovoril ob priliki in povedal, da se je enaka dogodba o «Razkriti nedolžnosti» dogodila točno tako, kakor je opisano tam, tudi v naši fari, kamor je tako rad zahajal stric iz Št. Jerneja.

DOLENJI LOGATEC. V nedeljo 5. t. m. predava ob pol 3. uri popoldne v gostilni Kunc g. Vidovic o političnih razmerah pri starih Grkih in Rimljanih. — 19. t. m. se bo vršil v isti gostilni javen shod, ki ga priredi tukajšnja organizacija JDS. Na ta shod vabimo in opozarjamo že danes vse naše prijatelje in somišljenike ter tudi tiste, ki niso našega prepričanja. — Obenem opozarjamo vse somišljenike, da ima naša krajevna organizacija svoj stalni lokal v hiši g. Jos. Toluzija. Kjer bosta strankam na razpolago vsako nedeljo od 10. do 12. ure dva odbornika v svrhu prevzema prošenj, pritožb in vsakovrstnih

duh, šireč se po okolici. Delali smo se pogumno, v resnici pa smo se bali in držali drug drugega. Zavest, da se bližamo prikazni, nam je zapirala sapo.

Hrošček je prejenjal. Kobilčev Nace ga je z rahlim sunkom opozoril na ženo, ki je zavila s Travnarjevega dvorišča. Velika je bila ta žena, popolnoma slična oni, o kateri jim je pravil vaški čuvaj.

Pripovedovalec je planil pokonci in bežal proti svoji koči. Za njim so kobacali fantje po vseh štirih kot otroci, kadar igrajo kanielo. Nobeden se ni upal postaviti na noge, da ga vidi prikazen, stopajoča po cesti.

Končno se je opogumil Makovčev Tine ob spominu, da ne sme bežati pred strahovi. Ustavil se je za kupom sena, odkoder je gledal za strašilom. Videč, da je obstalo pred kaplanijo, kjer odpira vrata, se mu je mahoma pojasnil ves prizor. Ubral jo je proti kaplaniji ter je splezal na obzidje, da vidi v kaplanovo sobo. Zažarela je luč in velika žena je stala v sobi pred zrcalom. Ogledala se je od nog do glave, nato je odložila ruto in slekla krilo, pod katerim se je črnila suknja na telesu mladega kaplana, ki je skrit pod žensko obleko ušel namišljenim preganjalcom.

Tine je zavriskal na obzidju, ves srečen, ker se mu je prikazen nehote razkrila. Še tisto noč je pojasnil skrivnost o veliki ženi fantom, ki so se smejali iznajdljivemu duhovniku in svoji strahopetnosti.

Zapisal Soseščan.

Svete duše

Težak voz, katerega sta vlekla dva mršava konja iz vozarskega eskadrona, je odskakoval in ropotal po neravni, razdrti in zamrznjeni cesti.

Na vozu sva sedela z mladim polkovnikom zdravnikom, pušila cigareto za cigareto in se pomenkovala o kazini, tožila drug drugemu zaradi enoličnega podeželskega življenja in pretresala posamezne lepote iz zadnjega oficirskega plesa.

Od časa do časa sva opazovala brezkončna polja, pokrita s snegom in ledom. Vse naokrog je bilo mirno in le tu pa tam je prihnila na Timoku divja raca, preplašena od ropotanja našega voza. Njen hreščeci glas se je dolgo razlegal po hladnem zraku.

Peljali smo se na eno izmed naših oddaljenih utrdb, kjer je bil neki vojak iz moje čete po nesreči ranjen. Zaradi zime in velike oddaljenosti ga ni bilo možno prepeljati v mesto.

Pri nogah na vozu je ležala platnena zdravnikova torba, v kateri so bili njegova ročna lekarna in potrebni instrumenti. Iz nje se je širil težak duh jodoforna.

Mladi zdravnik je prišel takoj po končanih študijah k našemu polku. To mu je bila prva služba. Po resnobi in vzneimljenosti se je opazilo, da gre sedaj šele prvič k ranjencu.

Pred nama je sedel na prednjem sedežu in kočiral Trailo, vojak iz vozarskega eskadrona. Vsi oficirji so ga poznali, ker je on navadno vozil razne komisije. Njegova široka pleča so nas va-

rovala pred vetrom, ki nam je pihal v obraz. Na Trailovih ščtinastih brkih se je nabiralo ivje, a on je brezskrbno prepeval neko pesem iz svojega kraja in se trudil, da odženo neljubi spanec.

«Bil sem požarni (vojak, ki ponoči nadzoruje vojašnico), gospod poročnik,» se je opravičeval, kadar me je zapazil, da ga vidim, kako dremlje s priklonjeno glavo.

Oster kile «stoj!» zadoni in nas predrami. Trailo potegne za vajeti in ustavi konje.

Nekako dvesto korakov pred nami se je vzdigovala utrdba, pokrita z debelo plastjo snega in na tem snežnem brdu se je videla postava stražnika, ki je stal s puško na rami kot črna lisa, in nož na puški je blestel v bledeci zinskem solncu.

Iz utrdbe stopi komandant straže, golobrad in bledikast podnarednik, ki nam začne po končanem poročilu o stanju straže s preplašenim glasom pripovedovati, kako se je dogodil primer z ranjenim vojakom.

«Rano zjutraj sem zamenjal stražnike in kakor običajno je vsak izpraznil pred stražnico svojo puško. Dokler so stražniki praznili puške, se je umival pred vratni Leka Jeremič iz Vaše čete. Kar naenkrat se čuje strel in Leka začne jadikovati, prijemši se za prsi, iz katerih je tekla kri. Takoj smo ga odnesli in položili v posteljo, kjer sedaj leži,» je končal podnarednik in nam pokazal, kam naj vstopimo.

Takoj sem spoznal, da se je zgodila nesreča zaradi nepazljivosti. Vojak je pozabil vzeti zad-

informacij. — V soboto 28. marca so priredili šolski otroci pod vodstvom učiteljev v Sokolskem domu krasno uspelo otroško igrno «Čudežne gosli». Vsi mladi igralci so se dobro odrezali, za kar gre vsa čast učiteljskim močem in njihovenau vodji.

KOSTANJEVICA. Iz vseh krajev prihajajo v svet novice, samo iz našega mesta se ne zve nič. Pa ne smete, dragi bralci «Domovine», misliti, da smo kar tako; tudi pri nas je dokaj novic. Predvsem naj omenimo, da se nahaja v Kostanjevici triperesna deteljica, ki izdatno skrbi za smeh in kratek čas. To koristno zelišče vodi v Kostanjevici vse politične, pa tudi vse občinske posle in kar spada zraven. Pa ta deteljica ni zelena, ampak črna kakor oglje. To zelišče (bolje rečeno osat) hitro spoznaš v našem mestu: ako ne tiči v farovžu, najdeté eno peresce na mostu, kjer fiksira mimoidoče ljudi. To staro peresce je pa kaj olikano, ker mu niti na misel ne pride, da bi odzdravljaj na pozdrave dokaj starejših mestnih ljudi. Drugo peresce kuka skozi okno občinske hiše in opazuje brhka dekleta, a tretje peresce je po večini na ulici in agitira okrog zavednih Sokolov in Sokolic za polomljenega Orla, katerega ne more nikakor ustanoviti. Podpiralec mostov ima jako pilpogačarske preteklost. Dokler je živel še nepozabni dr. Oražen, je bil mož vmet naprednjak in Sokol. Danes pa je zastran osebnih koristi črn do mezgja. Še za časa volitev je zatrjeval, da je star pristaš demokratske stranke. Znal si je dobiti tudi vpogled v članski izkaz organizacije, in to samo zato, da je mogel potem z ostalima dvema bratcema izvršiti nečedno dejanje. Dragi bralci, ali ni to vreden član SLS? Drugo peresce te deteljice je duhovnik, ki je na dan volitev divje streljal raz lece na napredno fronto. Na leci se rad ukvarja z žensko modo ter naredi včasih vtis, da glede njegove pameti ni vse v redu. Saj ga smatra že skoro vsak otrok za nekoliko pretiranega. Ko bi mi tega mladeniča, ki hoče vtikati svoj nos v vse javne in nejavne zadeve mesta, ne poznali že izza njegove študentske družbe, ko še ni nrsil talarja, bi morda imeli pred njim še kak rešpekt, ali tako je ta mož prišel pri naših močeh, ženah in dekletih popolnoma iz mode. Tretje peresce, ki ni naš domačin, temveč ubog «privandranček», si pa bomo privoščili ob prihodnji priliki.

OŠTRC PRI KOSTANJEVICI. Dovoljujemo si vprašati g. Sušnika, kdaj bo začel s popravilom tako zvane ostrške ceste. Cesta je namreč v tako

slabem stanju, da se nam je bati, da prevrnemo naše ne baš prevelike gorske vozove sredi ceste v kolanje, ki se nahajajo na cesti. Na delo, gospod profesor! Mi smo nasedli Vašim obljubam in Vam izročili po neumnosti naše kroglice, na Vas pa pade dolžnost, da izpolnite vsaj eno od najmanjših obljub.

OREHOVEC PRI KOSTANJEVICI. Ko je prišel g. Sušnik v naše vas in po hišah beračil naše glasove kot berač za košek kruha, nam je obljubljal zlate gradove. Sedaj, ko ima svoj mandat v žepu, se ne zmeni več za nas. Hočemo, da nam nemudoma pomagate z državno podporo vsaj toliko, da si bomo lahko napravili prepotraben vodovod in nabavili gasilno orodje. Že zadnji, čeprav majhen požar, nam je pokazal, kaka nesreča bi se lahko zgodila, ako ne bi bili tako hitro na kraju nesreče. Nadalje Vas prosimo tem potom (ker pisanje v «Slovencu» nič ne drži!), da se pobrigate za to, da se dočelijo travniki na Opatovi griči, ki so last graščine, našim živinorejcem za pridelitev prepotrernih pašnikov. Tudi Vas vprašamo, kdaj se bo ustanovilo toliko potrebno zavarovanje goveje živine, konj in drobnice. Če nam ne boste pomagali Vi, se bomo pa obrnili na drugo firmo, ki nam bo šla drage voje na roko. Da so tam malo bolj delavni, se je že pokazalo, čeprav je to stran'a. J akor pravijo pri nas, «za gospode», pri kateri pa tudi na kmeta voliko dade in mu pomagajo, če je le pomoč mogoča. Tudi pri nas se svita, akoprav leži naša vas tik pod vzožjem Gorjancev.

KRASNJA. V «Slovencu» smo videli «p'idek» našega odstavljenež župana. Nismo si mislili, da postane krašnjiški župan tako slaven, da ga bodo s Čarugo vred naslikali. Pa že mora biti zelo imenitna oseba, ker pravijo, da je žrtev PPŽ. režima. Svetovali bi našemu županu g. Knolu, naj še on pošlje svojo sliko v «Slovenca», da bodo ljudje še njega občudovali in pa v gramofon naj da svoje lepe pridige, da bodo ljudje tudi slišali njegove boljše besede, ki so kaj rade pomešane s političnimi psovkami. Neki klerikalec je rekel: «G. Knol zašto hvatil našega župana, ker tudi sam ni dober gospodar.» Mnogo ljudi je že videlo, kako je odstavljeni župan pasoval denar in vodil račune. Vsak je zmajeval z glavo, ko je zagledal vse račune popravljeni. To je bil res «fejst» župan, pa še katoliški mož in cerkveni povec po vrhu. V «Slovencu» je pod sliko «vrliga» župana zapisano, da je vzorno vodil županske posle. To je pa res vzorno, ko je rekel, da bo

za leto 1924. primanjkljaj, revizor je pa dognal, da je 2520 Din 85 p prebitka; prejel je najemnino za lov 1750 Din in 423 Din 65 p vinske doklade, pa nobene stvari ni vpisal. Ljudje se vprašujejo, kam bi šel ta denar, če bi ne bilo revizorja. In nad 18.000 K niso mačkine solze! Kar je pa najboljše, je to, da se sedaj vsi farovski podrepanki jeze, ker je bil župan odstavljen, in so po svoji revni pameti pobirali podpise za župana. Kam so jih predložili, ni znano; hudomušneži trdijo, da so šli v koš ali pa v brento. Vendar pri vsej svoji neumni pameti bi morali pa že imeti toliko poštenega čuta v sebi, da bi se ne podpisovali za kaj takega. Kaj si bodo mislili o vas tam, kamor ste poslali svoje podpise? Veseli nas le, da večina ljudi ni podpisala in da ni zato v sramoti vsa občina.

VRHPOLJE PRI MORAVČAH. Vrhpoljski Orlički so pa res tiči. Nedavno so priredili vaški koncert v obliki divjega razsajanja in preklinjanja ter enemu svojih tovarišev, za katerega so mislili, da ima še premalo orlovskega navdušenja, vlivali z raznimi topimi predmeti svojo kulturo toliko časa v glavo, da je obležal v nezavesti ter se pozneje dolgo časa boril s smrtjo v ljubljanski bolnici. Enako so se postavili tudi 8. marca, ko so se vračali iz Moravč pijani ter po poti rjovelj kakor divje zveri. Ljudje so se zgražali, ko so čuli, s kakšnimi vrdimi izrazi so dajali ti tiči duška svoji posirovelosti. Posebno se je odlikoval junak Nacc. Tega naj bi njegova mati poslušala, ne pa se hihitala sosedu zaradi malega domačega prepira. Njihov junaški pohod so potem pozno v noč zalivali z rujnim vincem v Mrgusovi gostilni. Ko so se pa vračali na svoje domove, se je zelo okorajžil načelnik tukajšnjih Orlov, tako da je svojo kulturo izbruhnil v divjem vpitju ne posebno čednih besed, katerih nočemo ponoviti. Ob enem je kričal: «Kje je oni, da ga namlatimo?» Bil je namreč tudi bivši načelnik Orla iz Doba med njimi ter jim je baje komaj ušel, da mu niso prelahjali kosti, kakor je njihova navada. G. župnik, eva Van. Vaših ptičev, ki so zelo potrebni vzgoje. Namesto, da se toiko bavite s politiko, posvetite nekoliko pozornosti tam, kjer je mnogo bolj potrebno. Bog živi! — Križeva žaga.

STARI TRG PRI ČRNOMLJU. Dne 25. marca sta prišla dva mladeniča, «Domoljubove» bare pošterjaka, v Stari trg izzivali naše napredne fante. Ker mladeniča ne poznata dostojnosti, jima svetujemo, da se gresta učiti k dobro poznanemu gospodu. Za še nadaljnje vzzivanje se bosta mla-

njo kroglo iz magacina, sprožil iz navade in tako ranil nesrečnega Leka.

V sobi se je čutil težak duh od izhlapevanja in bilo je nevzdržljivo toplo in zadušljivo.

V kotu na trdi in umazani postelji je ležal z zaprtimi očmi Leka Jaremič, vojak iz moje čete. Bilo mi je nenavadno težko, ker se je baš njemu zgodila ta nesreča. Solze me polijejo, ko gledam njegov mladeniški obraz tako smirno bleđ. Vrl dečko je bil, rojen nekje v Poreču. Že ko je prišel kot novinec v moj vod, sem bil pozoren nanj. Zaradi njegove blage narave in dobrega srca so ga vsi imeli radi, od komandanta do zadnjega vojaka. Večkrat sem ga opazoval, kako deli v vojašnici svojim tovarišem zadnje ostanke tobaka.

Ko smo stopili v sobo, je zamolčlo odmevalo od naših korakov in ranjenec je odprl oči. Zdravnik mu je pregledal rano — pri samem srcu. Lekin bleđi obraz se je pačil od bolečin, ali kljub temu se ni oglašil. Pristopil sem k njegovi postelji, ga prijel za roko in vprašal, kako mu je.

«Nič mi ni, gospod poročnik, samo malo sem se prestrašil,» mi je odgovoril s slabim glasom, a na očeh se mu je poznalo, kako silno trpi.

Ko mu zdravnik ovija rano, m' po strani zašepče, da nesrečni dečko ne bo dočkal drugega dneva.

Nezapaženo za nami se je vrtihotapil v sobo tudi redov Nikodija, ki je zaradi svoje nepazljivosti povzročil Lekino nesrečo. Preplašeno je

opazoval, kaj dela zdravnik. Solze so mu life po obrazu in slišalo se je pritaženo ihtenje. Začuden sem opazoval to veliko in močno telo, kako se tresne od prikritega ihtenja in duševnih bolečin.

Medtem ga zabazi tudi Leka in začne me šepetaje prositi: «Prosim Vas, gospod poročnik, nikar ne kaznujte Nikodija; siromaku se je ponesrečilo, on ni storil tega nalašč... Dožja volja. Ne zaprite ga, tako Vam duše. Im' staro mamo in sestrico, tr'lo deklico. Jaz mu odpuščam...» Zadnje besede je komaj še mogel reči.

Nisem vedel, kaj mi pravim. Dolgo sem stiskal Lekino roko, dokler nisem občutil, kako me nekaj tišči pod grlom in obrvi mi začnejo nervozno trepetati. Komaj sem zdržal solze.

Težko sem čakal, da je oddal zdravnik podnaredniku navodila in odšel sem urnih korakov na prosti zrak.

Ob cesti se je mirno in dostojanstveno širila prostrana Timoška dolina. Tu pa tam se je videla kaka zapuščena koliba.

In dokler je veter otožno tulil mimo nas, so mi neprestano donele po ušesih zadnje Lekine besede. Pri srcu mi je bilo toplo in pred očmi mi je stala njegova podoba, vzvišena s svojim bleđim licem in modrimi ustnicami, ki tilno prosijo milosti za svojega ubijalca.

Siromaku se je ponesrečilo. Ni storil tega nalašč... Božja volja...

Srbski napisal *Mihail Ivanović*,
poslovenil L. M—č.

Mrtva straža

I.

O Srem, zlata, ponosna pokrajina, obdarjena s tolikim naravnim bogastvom! Zdiš se kakor kraljestvo z nepreglednimi žitnimi polji in vinogradi, med njimi pa se veličastno preliva mogočna Domava, na njej se živo gibljejo ladje in čolni. Lepi Srem, vedno mi ostaneš v spominu!

Služil sem kot vojak na stari petrovaradinski trdnjavi, ki se dviga onkraj Novega Sada in Donave. Silno staro je njeno zidovje. Zgodovina poroča o tej trdnjavi, kako je vzdržno kljubovala navalom divjih Turkov. Ohranjena je še danes prav dobro. Mene so zanimala posebnosti te trdnjave, tako rimski vodnjak, rovi pod zemljo, velika stara ura in drugo. Posebno strahoten je rimski vodnjak, ki se nahaja na zahodni strani trdnjave. Globok je dvesto metrov, da te prevzame groza, če se nagneš nad globino. V notranjost prideš samo po rovih, ki jih je obilo. Varno pa ni spuščati se vanje, ker so ponekod že stroineli temelji in razpadajo, zrak ne prihaja v te rove in širijo se strupeni plini, ki ugasnejo vsako luč. Pripovedujejo, da se je leta 1917. neki stotnik s svojo ženo in sinom podal po rovih v vodnjak. Sluga jih je spremljal. Ker se čó večera niso vrnili, jih je vojaštvo šlo iskat. Našil pa so samo slugo, ki je ležal v nezavesti. Ko so ga primesli na svetlo, se ni več zavedel, temveč je naslednji dan umrl. Ostalih niso našli; luč jim je gotovo

deniča zagovarjala pred sodiščem, ker neslahi izrazov ne maramo. Tudi njunima bodočima tatom in prijateljem svetujemo malo več pozornosti. Pika. — Vsevedeži.

ST. PETER PRI NOVEM MESTU. Izid zadnjih skupščinskih volitev je naše klerikalce spravil popolnoma iz tira. 35 kroglic, katere so bile oddane za SDS, in katere so prišle popolnoma nepričakovano, je nekatere klerikalne voditelje tako raztogotilo, da nas resno skrbi za njihovo zdravje. Drugi pa zopet hodijo okrog kakor poparjene kure ter tarnajo: «Kaj bo, kaj bo, sedaj pa naše avtonomije ne bo!» Prejšnjih klerikalnih 21 poslancev je privleklo avtonomijo že do praga, a tam jim je ušla. Gospodje klerici, kakšni pa so bili vaši poslanci, med njimi štirje ministri ter nekaj tajništrov, da niso mogli vzdigniti avtonomijo še čez prag? Pri nas je navada, ko pride mlada nevesta k hiši, da jo prenese ženin čez hišni prag, da s tem ukroti zle duhove in čarovnice. Zakaj ni vzdignilo 21 klerikalnih ženinov avtonomijo še čez prag, saj je vendar njihova najljubša nevesta. Mi povemo odkritosrčno, da take avtonomije, kjer bi švigal zopet farovski biš po naših plečih, sploh ne maramo; okusili smo že dovolj biča. — Dne 8. marca je uprizorilo klerikalno izobraževalno društvo neko igro. Pred vhodom v dvorano se je zbralo nekaj pijanih klerikalcev, med njimi se je posebno odlikoval sin klerikalnega občinskega odbornika, ter tako ostudno kvantal, da so ljudje kar bežali in se zgražali nad podivjanostjo klerikalnih neotesancev. «Domoljub» se zelo huduje na «Domovino» ter ji očita, da je brezverska, da se ugled Marijini družbi. Ni ga lista, ki bi imel nas kmete tako za tepee, kakor baš «Domoljub», ko nam naprti včasih take laži, da se nam kar hrbet šipi, potem pa še misli, da mu verjamemo. V preteklem letu smo imeli v naši fari sedem nezakonskih novorojenčkov. Tri so porodile ciganke, štiri pa Marijina družba; torej ima Marijina družba samo za en glas večine. Upajmo, da nam prinese tekoče leto boljše uspehe. — «Domovina» pridobiva pri nas vedno več naročnikov in čitateljev, pa ne tako kakor «Domoljub», katerega naročniki po večini samo zato dobivajo, da veljajo kot pridne farovške ovčice, v roko ga pa ne vzame drugače, kakor takrat, kadar ga rabi za zavijanje klobas. — Meseca februarja je umrl pri nas neki siromak, ki je bil kakor vsak revež našim klerikalnim mogotcem trn v peti. Hoteli so ga že izgnati iz občine,

loda ni šlo. Ko je ležal na mrtvaškem odru, so pa videle naše tercijalke in tretjerednice, kako so lazili gadi in modrasi po njegovem truplu. Seveda so to videle samo nedolžne tercijalke, drugi nihče. Potem pa še trdijo ti grdi brezverci, da ni čudežev. V klerikalnih zmešanih možganih je čudežev dovolj.

MOTNIK. Naši klerikalci so se že udali v svojo usodo, ko smo jim izprašali vest. Naš klerikalni župan še čaka nagrade od sodišča. S Kogejem stikata glave in tuhtata, kako bi zavozeno politiko spravila iz polomije. Volitve v Narodno skupščino so jima obležale v želodec. Občinske volitve se izvrše dosti udobnejše in se napravijo kar na skupno leto pri litru vina. Tako klerikalci zbežijo pred volilci in ljudsko voljo ter rešijo svoja korita prav poceni. Zastonj jim pa nismo prepustili občinskega odbora; tudi naši možje kot zvesta straža čuvajo ljudski blagor pred Kogejevim zlahtom. Tretje peresce klerikalne deteljice je pa naš g. župnik, ki je pred volitvami letal in agitiral po hišah. Še sedaj se ne more umiriti. Kar potolaži naj se naš g. župnik. Dokler bo načelnik Kmetijske zveze g. Kogej nosil zvonce pred klerikalci, bomo mi demokrati vedno napredovali. Končno še nekaj: Naš župnik bi rad iz žuljev naš revežev prenovil vse po cerkvi in župnišču ter nam za Veliko noč misli olajšati žep in tudi shrambe. Prihodnjič bom povedal še kaj več klerikalni deteljici. — Fantič iz pod gore.

BREŽICE. Na velikonočni ponedeljek, dne 13. t. m., se bo vršil v Brežicah v Narodnem domu ob devetih dopoldne velik obrtni shod. Poročajo gg. dr. Preinar, Franchetti iz Ljubljane, Založnik iz Celja in Zdravec iz Srelišča. Ob enem se vrši vaješka razstava za sodni okraj Brežice, in sicer 12. in 13. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma. Vabimo obrtništvo iz Posavja, da se velevažnega shoda polnoštevilno udeleži.

LASKO. Pretečeni teden so odhajali fantje k vojakom med običajnim petjem in vpitjem. Prejšnjo nedeljo je naš dušni nadpastir oznanil mašo čez one mladeniče, ki morajo k vojakom v Macedonijo, odkoder se znabiti ne bodo več vrnil. Kdo je mašo naročil in plačal? Ali jo je bral nadpastir «sua sponte»? Ali so mogoče prevladovali pri tem politični nagibi? Kaj pravi k temu vojaška in politična oblast? Ko so morali v vojnem času naši možje v fronto v gotovo smrt, takrat jih naš pastir ni tako pemiloval, temveč jih bodril in hrabil, češ, da je za «domovino»

sladko in častno umreti. Tudi maše za nje takrat ni bral. Čudno, čudno je to!

LASKO. Nimamo tržani toliko prostega časa, da bi se lahko prerekali dan na dan z našimi političnimi nasprotniki ter odgovarjali na neosnovane napade klerikalnega dopisnika v «Slovenskem Gospodarju». Kadar pa le preveč laja in nas hoče popasti, moramo vzeti v roke pero, ker ga ne smemo s pasjim bičem odgnati. Ta dopisnik se huduje, da prinaša «Domovina» dopise iz vseh krajev našega sreza. Ker on sodi naše pristaše po svojih somišljenikih, je mnenja, da sta to dva zmožna pisati v «Domovino», in to da sta trški župan in poštar. In kliče in prerokuje čdan strahovitega maščevanja nad liberalne, od Beograda podkupljene izdajalske duše in judeževe. Zlasti da bo trpel «generalni štab teh judežev». Zona nas spreletava; župan in poštar se treseta od groze! Radovedni smo, kje je tisti smrdljivi zeluik ne daleč od pošte? Morda je nesramni dopisun le zavohal smrdljivo gojišče poleg farovža, ki ga sanitarna oblast še vedno kljub smradu ni opazila?! In kake malenkosti pozna «Slovenski Gospodar» pri trški občini? Na dan z njimi, da se potem razpusti občinski svet in se nam postavi gerent! Sicer naj se pa klerikalni naš dopisnik potolaži: vsak naš comišljenik je v stanu napisati dopis na «Domovino» in pridno se javljajo prav iz vseh slojev, tako da trškemu županu in poštarju za to ni treba skrbeti. Radi tega naj ju klerikalni dopisnik pusti v miru, kakor se onadva ne zmenita za njega in za «Slovenskega Gospodarja».

SV. KRISTOF PRI LASKEM. Zadnji «Slovenski Gospodar» je prinesel od tu naj tako lažniv in hujskaški dopis o naših občinskih razmerah, da se mora vsak pošten človek nad to klerikalno podivjanostjo zgražati. Zavedni občani kar z glavami zmajujejo in se hudujejo nad tem ostudnim klevetom klerikalcev. Očividno ne poznajo naši klerikalci absolutno niti kake dostojnosti in gledajo le na to, da z lažni ogrdijo svojega političnega nasprotnika. Toda pri nas bo počasi vendar izginila klerikalna «slava», kajti rudarji, ki jih je pri nas zelo mnogo, ne bodo nikdar več šli volit morilcev na Zaloški cesti.

SV. PETER V SAVINJSKI DOLINI. Gospod urednik, prosim Vas, ali je to zloraba cerkve v klerikalne strankarske namene, če naš župnik Jančič v nedeljo pred volitvami pridiga: «Kdor bo volil nam (klerikalcem) nasprotno stranko, bo inel pred Bogom smrtni greh, kdor pa ne bo

ugasnila, pa so blodili sem ter tja, trhla tla so se jim udrila in gotovo so padli kam v globino in se v strupenih plinih zadušili. Nesrečni vojak se je pretipal že blizu izhoda, toda prevzet od strupenega zraka se je zgrudil in onevrožen obležal.

Tudi pod trdnjavo samo je vse polno podzemskih hodnikov. Rovi so napeljeni vsekrižem, vodijo celo pod Donavo tja do vasi Čamenice, ki je dobro uro oddaljena od Petrovaradina. V nekdanjih časih so tod med rovi Lile ječe. Gorje pač onemu, ki ga je strašna usoda vahnila v te grozne luknje. Ni videl solnce, niti bil je v večni temi in vlagi. Srbska narodna pesem opeva, da je tudi veliki junak Čičak bil tu zaprt globoko pod zemljo. A kakor je bil čvrst, je vzdržal tudi to trpljenje in bil pozneje osvobojen.

Na južni strani stoji na vogalu stolp z veliko starinsko uro, ki se leta in leta meri ljudem v okolici čas. Tudi ona bi vedela morda povedati iz žalostne zgodovine te trdnjave, a če bi drevesa in zidovje sama govorila, bi človeka pretresalo do mozga.

Na severni strani trdnjave, ob vznožju visokega zidu, pa se nahaja kraj, imenovan «Mrtva straža». O nem kroži stara legenda, ki jo popišem v nastopnem.

II.

Pred davnimi stoletji, ko se je zidala petrovaradinska trdnjava in gornje mesto, se je zidarjem preko noči vse porušilo, kar so podnevi sezidali. Zidarji so vsak dan zidali na novo, toda

ponoči se je nova zidava takoj zopet razpadla. Nihče ni mogel raztolmačiti tega čudnega pojava.

Neko noč pa se glavnemu polirju Petru v sanjah prikaže črna oblečena ženska in mu pravi: «Zazidajte mlado živo deklico in nič se vam ne bo več porušilo. Le s tem boste dokončali svoje veliko delo!...» Ko se Peter zjutraj prebudi, pove svoje čudne sanje tovarišem. Kakor so bili zlobni, sklenejo skupno poiskati mlado deklico, da jo živo zazidajo in s tem rešijo svoje stavbno delo.

Nedaleč od Petrovaradina je v samotni koči živela siromašna žena, ki je imela mlado hčerko edinko Marico, o kateri so zaradi njene lepote govorili daleč naokrog. K njima je zabajal mladenič Valentin, sin premožne kmetijske hiše. Ljubil je Marico iz poštenega srca in ji za trdno obljubil zakon.

Lepega dne pride v kočo debeli Peter, glavni zidarški polir, in razloži, da bi rabil pridno deklico pri delu. Vpraša, če bi Marica hotela priti k zidavi. Ponudi dober zaslužek in položi na mizo nekaj zlatnikov. Mati in Marica v največji hvaležnosti sprejmeta ponudbo, Marica obljubi, da že naslednje jutro pride v službo. Zadovoljen je odšel Peter, glavni zidarški polir.

Ko zvečer, kakor običajno, pride Valentin in izve novico, odsvetuje Marici službo, jo prosi, naj raje ostane doma ter ji obljubi skorajšnjo ženitev. Toda neizkušena malo lahkomišljena Marica se ne dá ubraniti. Tudi zjutraj, ko je šla Marica na delo, jo je Valentin, čakajoč ob ograji,

znova ogovarjal, naj ne gre na delo. Njegove besede so ostale zaman, Marica se je smehljaje odpravila proti Petrovaradinu. V slovo se mu je smehljala in zamahnila z roko.

Dan je bil vroč, solnce je pripekalo ves dan. A ko je zvečer zahajalo, je bilo na zapadu krvavordeče. Ptice so se poskrile v grmovje k počitku, kmetje so se vračali s polja in prepevali. Mladi Valentin pa je zamišljen čakal ob ograji, kdaj se mimo povrne Marica. Zmračilo se je že, mežnar je odzvonil zdravo Marijo. A Marice ni bilo. Tedaj se Valentin iztrezni iz sanjavega premišljevanja in pričakovanja, se vzravna in z urnim korakom stopi proti koči k Maričini materi. Marice ni bilo. Valentin posesti in strmeč pred sé zopet premišljuje v skrbih in slabih slutnjah. Končno se zopet dvigne, popade klobuk in se odpravi naravnost Marici naproti.

Prispe do zidave, povpraša nekatere zidarje za Marico, a ne more dobiti pravih pojasnil. Končno najde Petra, ki mu začne hinavsko razlagati, da je Marica pri delu padla v Donavo in da so jo odnesli valovi...

Valentin se obupno razjoče; ves potrpet se povrne nazaj na cesto proti domu. Ko tako žalostno stopa, se mu naenkrat pridruži neznan starček, ki nalahno prime Valentina za ramo in mu reče: «Fant, vse sem slišal, strašno so te nalagali! Marica ni utonila, temveč...»

«Zaklinjam te, starček, povci, kar veš o Marici!» pravi Valentin.

šel volit, bo imel mali greh! Mi bi namreč radi vedeli, kdo ima prav, ali Hohnjec in Smodej, oba duhovnika, ki trdita, da ni bilo v Sloveniji niti enega primera zlorabljanja vere, ali pa ima prav dr. Zerjav, ki je izjavil v Narodni skupščini, da ta dva gospoda lažeta. Mogoče pa imajo prav vsi trije, ker je baje klerikalna morala različna od one poštenih ljudi.

GOTOVLJE. Tukaj pri nas imamo tovarno beloprstene posode. Preko tovarniškega dvorišča vodi stara pot, koje početek ne pominjajo niti najstarejši možje vse občine. Pot vodi za tovarno čez potok Ložnico po brvi vzporedno z jezom. Pred kratkim pa je tovarna to pot iz neznanega vzroka brez nadaljnega zabila in brv podrla. Na pritožbo prizadetih ni tovarna niti odgovorila. Sedaj pa recimo, da pride na naglem velika voda. Zatvornice ni mogoče odpreti, ker je brv podrta. Posledica tega bi bila, da bi vdrla voda čez breg in bi bilo naenkrat polje in vsa vas pod vodo. Ko je bil naš g. župan na vse to opozorjen, je odgovoril, da se bomo potem pritožili — namreč, ko bo že vse poplavljenno. Jaz pa mislim, g. župan, da bi bilo pametneje, da se proti temu ukrene kaj energičnega prej, dokler še škoda ni narejena. Po toči zvoniti je prepozno. Pozivljamo tem potom tudi pristojno oblastvo, da posveti razmeram v tovarni malo več pažnje. Nastavljena sta namreč tukaj dva Nemca inozemca, ki odjezdita domačinom kruh. Ker nista strokovnjaka, sta torej popolnoma brez potrebe tu, naši ljudje pa morajo po svetu s trebuhom za kruhom. — Gostilničarju S. priporočam, da tisti kup komposta premesti kam v kak skrit kot, ne pa na dvorišče pred gostilno. To Vam ne služi v nikak skras ne Vam in ne sosedom. Fant iz fare.

POLZELA. Z zanimanjem smo sledili batinam, ki sta jih z besedami delila našim tigrom Pribičević in dr. Zerjav v verifikacijski debati. Čudili smo se pa pri tem, da smejo duhovniki, kakor gg. Hohnjec in Smodej, tako grdo lagati, da klerikalna stranka v Sloveniji ni izvajala terorja in da ni zlorabljala cerkve v strankarske namene. Saj smo imeli v tukajšnjih okoliških občinah sami priliko opazovati take pojave. — Pri nas se je za tigre izpostavil predvsem klerikalni župan, ki ni hotel izgotoviti goriškemu beguncu, Slovencu, ki ima kot tak volilno pravico potrdilo, da dotični biva že nad šest mesecev v naši občini in to kljub temu, da je že nad štiri leta osebno znan županu in da je dotični tdi že volil. Ravno tako je odrekel dvema našima somišljenikoma potrdilo, da stalno bivata na Polzeli, čeprav sta tukajšnja občana in imata

Starec nagne glavo, globoko vzdihne in reče: »Živa ni več, toda utonila ni, kakor je dejal Peter. Storila je groznejšo smrt. Bila je — živa zazidana!...» Pri zadnji besedi mu zastane glas, globoko povzame sapo in nadaljuje: »Tudi jaz delam na trdnjavi, pa sem videl popoldne, da so jo trije s Petrom na čelu prinesli zvezano izza grmovja in jo zazidali. Sirota ni mogla govoriti, le njene solze so govorile. Sirovi Peter pa je pri tem razlagal, da takšno žrtev zahteva višja moč. Ker je bilo vse pripravljeno, je minilo le par trenutkov in — ubožica je bila popolnoma zazidana. Le dve mali luknjici so pustili, da se s svojimi mrtvimi očmi razgleduje po dolini...»

Valentin razjarjen dvigne pesti proti trdnjavi in s tresočim glasom zavpije kakor ranjen lev: »Pravični Bog, daj mi moč, da krvavo maščujem svojo nevesto, daj mi priliko, da kaznujem krvoloka Petra!...»

Ni se zavedal, kdaj se je od njega odstranil starec. Valentin je bil sam na široki cesti. Le luna in zvezde na nebu so ga pomilovale. Plakajoč odtava Valentin proti koči Maričine matere. Vpraša ga ona po hčeri, a Valentin sprva ne odgovori, končno pa pove vse in znova se mu vlijejo solze.

»Marica, Bog, o Bog!« se dvigne mati v postelji, omahne nazaj in izdihne... Na cesti se vačujejo konjska kopita. Voz se ustavi, debeli Peter izstopi. Kaj ga je prignalo ob tej uri? Va-

tukaj hišo, sta pa po zanimanju trgovska potnika. Brihtna glava našega župana je razsodila, da ta dva sploh nimata volilne pravice in nobenega stalnega bivališča. Ali to ni teror? Ali ni to izrabljanje uradnega mesta s strani uradne osebe? Takih primerov je bilo še več. Zaradi takega in podobnega postopanja smo izgubili najmanj 10 sigurnih glasov. Seveda bo poskrbljeno, da klerikalna drevesa ne zrastejo v nebo, ker klerikalcem je v Jugoslaviji za vedno odklenkalo. Oni so obsojeni v žalostno vlogo brez haska rjovevčih tigrov. — Pretekli ponedeljek nas je zapustil naš dolgoletni učitelj g. Peter Loparnik. Bil je naš hud nasprotnik, pa mu kljub temu in njegovim 29 službenim letom nehvaležna klerikalna stranka ni preskrbela nadučiteljskega mesta. Pač pa ga je sedanja narodna vlada imenovala za šolskega upravitelja v Špitaliču nad Motnikom. Njegova žena pa, ena najboljših govornic pod sv. Marjete zvonom, je pomaknjena v zaslužni pokoj. — Naš Sokol se marljivo giblje. Poleg redne telovadbe moškega in ženskega naraščaja ter članic in članov je uvedel še redna tedenska predavanja, ki so dobro obiskana. Sokolske vrste se stalno množijo, ker ljudstvo uvideva, da tista ponočevanja in razne nočne cigralske vaje, ki jih prirejajo Orli, ne morejo roditi dober uspeh za mladino.

BRASLOVČE. Tukajšnji Sokol si je pričel prirejati nov gledališki oder na Legantu. Ob enem bo preslikana tudi dvorana. V načrtu ima Sokol dalje, da si bo dal pozneje sam napraviti še potrebne klopi. Največ zaslug za novi oder ima učitelj g. Lušin, ki bo vse kulise sam preslikal. Doslej je bil na Legantu oder tukajšnjega Pevskega društva, ki ga pa je iz neznanih vzrokov odstranilo. Ta oder so uporabljala vsa društva in baš zaradi tega, ker se je zatirjvalo od gotove strani, da oder ne pride več nazaj, je Sokol začel misliti na lasten oder, ki ga bo, kakor smo že rekli, tudi kmalu imel. Šele pred kratkim smo zvedeli, da je Pevsko društvo dalo oder samo popraviti. Toliko v pojasnilo, da se ne bo kaj napačno razumelo. Novi sokolski oder bo istotako na razpolago ostalim društvom.

SV. ŠTEFAN KRI ŠMARJU. Pri naših cerkvenih opravilih so res čudne razmere. Pokojnega miroljubnega g. župnika Andreja Zdoška pogrešamo v vsakem oziru. Pokojni g. župnik je dal vsakemu beraču zvoniti in je tudi vsakega še tako velikega reveža spremil na pokopališče in opravil tam mrtvaške obrede. Sedanji politični kričač pa da zvoniti in gre na pokopališče samo tistim, ki plačajo. Takrat, ko je pobiral za

lentin dvigne glavo in ko zagleda došleca, popade nož na mizi in se zakadi proti Petru: »Tudi tebe je prignala višja moč, da maščujem nedolžno žrtev Marico!...» Rekši zasadi Petru nož do ročaja v srce. Peter se smrtno zadet kakor medved zgrudi na pod, zahrope in izdihne. Valentin pa upihne luč in zbeži v noč. Ni ostalo sledu za njim, nihče ga ni videl več.

Delo na trdnjavi je od tega usodnega dne šlo hitro od rok, čez leto dni je bila stavba dograjena. A na tistem kraju, kjer je bila Marica zazidana, je ponoči strašilo. Čulo se je tiho ječanje in skozi dve luknjici je po ravnini strmelo dvoje steklenih oči v noč. Nekaj let je tam bila postavljena straža, a le malokateri vojak je vzdržal. Končno so stražo ukinitili, ime »Mrtva straža« pa je ostalo do danes, ko že davno ne straši več in je tisto mesto zapuščeno in zaraščeno.

III.

Premnog večer sem kot vojak zamišljen ležal na zidu trdnjave in gledal preko Donave na Novi Sad. Ko se je mračilo, so se na novosadskih ulicah pojavljale lučke, vedno več jih je bilo. Ko se je docela stemnilo, jih je bilo tisoč. Premišljal sem gornjo legendo o zazidani Marici, končno pa zapustil svoje opazovališče in se podal v sobo k počitku, kajti bližala se je deveta ura, ko mora vsak vojak že izginiti v posteljo.

Marijan Jamšek.

nove zvonove, so bili pa tudi siromaki dobri in kaj laskavo je znal prigovarjati, da je izvelkel iz njihovih žepov zadnjo paro. Tudi ni lepo od njega, da raz prižnico graja naše fante, če ponoči zapojejo mimo župnišča, vsaj včasih je kuharica rada slišala fantovsko petje. Da kličejo vmes tudi »auf bick« in »dar«, tudi mi grajamo in prosimo fante, naj to slabo navado opustijo. Prav nič hudega pa ni, če včasih zapojejo našemu politično prenapetemu župniku in luškani kuharici podoknico. — Fant iz Sv. Stefana.

VUZENICA. Naš klerikalni župan je na dan volitev izzival na volišču mirne volilce, ki so glasovali za JDS., agitiral v istem posloplju, nato pa še v bližnji gostilni povzročil prepir. Nekateri, ki so nasprotniki klerikalizma, je zmerjal za boljševike. Silno smo nezadovoljni z njim, ker ne spada na to mesto in tudi ni bil izvoljen, temveč po kompromisu postavljen. Za podžupana je Nemeč, svetovalci pa so razen štirih sami klerikalci; zato je župan tako korajžen. Ko je lani pobila toča in je prišla na občino podpora, jo je razdelil med svoje bližnje; najrevnejši v trgu, ki imajo najmanj zemlje in morajo uro daleč čez breg voziti gnoj na polje in jim je toča enako vse pobila, pa niso dobili ničesar, četudi so se javili pravočasno. S takšnim županom torej ne moremo biti zadovoljni.

OBREŽ PRI SREDIŠČU. Dne 29. m. m. ob 4. uri jutraj so nas naenkrat prebudili iz sladkega spanja štirje strelci možnarjev. Preplašeni, kaj pomenijo ti strelci, smo izvedeli, da se je naš poslanec s podarjenim in neizvoljenim mandatom odpeljal v Beograd. Gotovo si je dal streljati na veselje, da se reši voznje gnoja in voznje hlobov, ki jih je te dni pridno vozil zaslepljenim svojim volilcem iz našega graščinskega gozda. Da bi dal streljati na veselje, da koristi v Beogradu svojim volilcem, to zelo dvomimo. Tokrat, dragi nam g. Bedjanič s podarjenim mandatom po milosti g. Korošca, ste dobili ravno v svojem domačem okolišu najmanj glasov. Bodite uverjeni, da dobite pri prihodnjih volitvah še manj. Zdaj pa le na noge, da nam tekom svojega poslanstva izposlujete regulacijo Drave v Obrežu in vse tisto, kar ste obljubljali na svojih skrivnih shodih. Upajmo, da boste vedeli na prihodnjih shodih več povedati, kakor samo to, da je Pašič zvit lisjak in da naj dalje govori drugi naprošeni govornik.

SV. JAKOB V SLOVENSkih GORICAH. Naš gospod župnik ima prav hvalevredno navado, da ne trpi med službo božjo postopanja okrog cerkve in da vsakogar nažene v cerkev. To je čisto prav. Toda še eno moramo svetovati gospodu župniku. Naj namreč tudi v cerkvi pogleda, kaj vse se v njej vrši, posebno pri zadnjih vratih. Tam se postavijo fantje, se prerivajo in suvajo ljudi, da ni v cerkvi nikoli pravega miru. Take fante, gospod župnik, si enkrat dobro ogledje in jih poženite v hlev, pa če so tudi Orli ali Marijini družbeniki, samo da bo enkrat v cerkvi mir. — Opazovalec.

MALA NEDELJA. Tukajšnje Narodno kulturno društvo priredi veliko loterijo s 300 dragocenimi dobitki v skupni vrednosti 15.550 Din. Srečke se bodo razprodajale po vsej Sloveniji ter stane komad 5 Din. Nihče naj ne zamudi poizkusiti srečo ter si nabaviti kar največ srečk — posebno ker se s tem podpira dobrodelen namen: postavitve spomenika tukajšnjemu rojaku narodnemu prvoboritelju dr. Razlagu ter izpolnitev društvenega doma.

Za odškodnino.

Sodnik: »Gustelj Čapla, vi ste prosti in lahko greste.«

Gustelj: »Kaj ne dobim nikake odškodnine za to, ker sem pol leta v preiskovalnem zaporu?«

Sodnik: »Prav nikake.«

Gustelj: »Gospod sodnik, ali bi smel na račun zavora, ki sem ga odsedel po nedolžnosti, vsaj kaj malega ukrasti?«

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ODBIRANJE ŽIVALI ZA PLEME.

Cim dalje bolj uvidevamo, da je treba tudi pri nas plemenske odbire, če hočemo z našo živinorejo naprej. Živino, ki jo redimo po naših hlevih, bodi v resnici hasnovita. Molzne krave naj so v resnici dobre molznice! Do teh pa pridemo, če bomo tudi pri nas bolj izbirčni, če bomo tudi pri nas odrejali in prirejali zarod od krav, ki so dobre za molžo in za mleko. Pa ne le to! Izbirčni moramo biti tudi zaradi bikov. Tam je treba z odbiranjem najprej pričeti! Po drugih krajih je reja dobrih plemenjakov nekaj samo ob sebi umevnega in je povsod že izvedena. Pri nas se moramo še zmeraj boriti z zakotnimi in drugimi slabimi biki. Dokler ne spravimo naše biko-reje v red, toliko časa bomo imeli križe in težave z odbiranjem živine, toliko časa ne bomo imeli nobene zdrave podlage za uspešen napredek v živinoreji. Pri nas je treba s skrbnim odbiranjem začeti predvsem pri plemenjakih, da bo kaj izdalo!

Pri kravah je pa treba rejo ustaliti, kar velja posebno za tiste kraje, ki svojo rejo preveč menjavajo. Za uspešno napredovanje je treba domače izpodreje! Vso rejo je treba ustaliti, ne pa tako menjavati kakor berač svojo srajco, da imamo vsako leto drugačno sliko po naših hlevih. Le odbiranje, ki je združeno z ustaljeno rejo, nam more pomagati do ugodnejših uspehov.

Pa še nekaj drugega je treba, če hočemo z odbiranjem kaj več doseči. Zastonj bo namreč ves trud, dokler se bo naša živina tako slabo in polovičarsko redila, kakor se to po naših krajih godi. Če imajo danes drugod tako ugodne uspehe, je k temu največ pripomoglo močno krmiljenje. Danes se po drugih krajih živina vse bolj preživlja in hrani kakor pa pri nas! Vse krmiljenje in ves užitek od živine je na višji stopnji. V tako srečnem položaju je treba le še skrbnega odbiranja, da se vsa hasnovitost do skrajnih mej zviša. Pri nas moramo pa še marsikaj prejštoriti, preden pridemo tako daleč. Pri nas trpimo deloma na pomanjkanju krme, deloma pa na pomanjkljivem krmiljenju, in sicer v taki meri, da je izboljšanje vse živalske prehrane ravno tako važen pogoj ali pa še bolj važen pogoj za napredek živinoreje kakor je odbiranje živine. To velja za mnoge kraje naše dežele in države.

Kakor je odbiranje živine danes važno geslo za naše živinorejce, tako jih moramo po drugi strani neprestano opozarjati na to, da je treba z odbiranjem pričeti pri bikih, da je treba kravlo rejo ustaliti in dvigniti z močnim krmiljenjem. Le tako se nam obeta pravi uspeh z odbiranjem živali za plemo.

NA POL MRTVI TRAVNIKI.

Kakor pri njivah tako vidimo tudi pri travnikih velike razlike v rodovitosti. Poleg rodovitnih in bogatih travnikov imamo tudi prav revne in slabe, tako da njih ruša komaj že životari. Redka je in polna malovrednega plevela. Košnje na njih so pičle in slabe, pridelana krma premalo tečna. Pri takih razmerah tudi živinoreja ne more prosperovati. Živina se ob taki klaji slabo počuti, slabo razvija in daje malo užitka. Krave so slabe mlekarike. Sploh je vsa hasnovitost take živinoreje majhna in slaba. Dokler ne pridemo iz te stiske, je zastonj misliti, da bi nam živinoreja več nesla, pa naj odbiramo in prebiramo živino kakorkoli hočemo. Pomanjkljivo rejena živina je slaba za užitek, ne more biti raščna niti mlečna.

Ce hočemo z našo živinorejo naprej, potem je treba v prvi vrsti obilne in tečne krme. To je prvi in glavni pogoj! Naši travniki bi lahko dajali vse bogatejše pridelke pa tudi tečnejšo krmo, če bi jih začeli dobro gnojiti in obdelavati. Brez gnoja ni blaga! Če nam manjka hlevskega gnoja,

gnojnice in komposta, se moramo zatekati k umetnim gnojilom. Za milijonske vrednosti se nam danes izgubavajo različne gnojilne snovi iz naših kmetij. Mirno gledamo in trpimo to škodo. Po drugi strani nam pa hirajo travniki. Zaruščeni napol mrtvi so, tako da jih je večjemu očesu težko gledati. Povsod imamo slabe uspehe, na travnikih in v hlevu!

Ce hočemo pomagati naši živinoreji na noge, je prva dolžnost, da skrbimo za travnike in krmila in za potrebna gnojila. Če dosti krme in tečne krme, bo tudi korist naše živinoreje vse večja. Delo je zastaviti pri naših travnikih, potem pri deteljstih in drugih krmilnih rastlinah, ki jih pridelujemo po našem polju.

Ali je prav, da so naši travniki sedaj tako rjav, kakor bi bili požgani, da so rjav mahu itd., namesto da bi se odlikovali sedaj v rodni spomladi s svojo živozeleno barvo? Vsa ta rjava barva nam kaže, da ni v travniški ruši pravega življenja in da manjka v travniški zemlji živahne delavnosti in potrebne rodovitosti.

O PRIDELOVANJU LANU.

Glede na veliko važnost pridelovanja lanu v naši gospodarski osamosvojitvi smatram za svojo dolžnost, podati našim kmetovalcem nekaj navodil.

Lan naj se seje spomladi in ne jeseni, kajti četudi ima jeseni posejan lan nekoliko boljše zrnje za olje, kar pri prodaji navadno ne pride v poštev, ima spomladanski toliko boljše, tanjše in daljše steblo in je torej za vlakno veliko večje vrednosti.

Pridelovanje lanu je ugodno posebno zaradi tega, ker za njim posebno dobro uspevajo pšenica in drugi poljski prideki in ker kmetovalci lahko laneno seme ter lanišče zaradi zgodnje dozoritve prej prodajo kakor druge poljske pridelke.

Zemlja, na katero naj se seje lan, mora biti močna, ne presuha ali prepeščena. Najbolje uspeva na ledini ali pa po krompirju, sočivju in detelji, katerim pridelkom se je poprej dobro pognojilo. Laneno seme ne prenese svežega gnojenja. V tem primeru poganjki kaj radi zarumene in sploh ne dorastejo, ampak ostanejo kakor požgani. Na polje, kjer je poprej rasel lan, naj se ta šest do sedem let ne seje več. Polje za lan naj se pripravi že v jeseni; takrat naj se zorje, prevleče in odstrani ves plevel. Spomladi naj se še enkrat zorje kolikor mogoče globoko.

Seje naj se šele takrat, ko se ni več bati slane in je polje osušeno; čim bolj zgodaj se seje, tem boljši je lan. Pri nas, mislim, da bi moral biti lan do konca aprila že v zemlji. Zgodnja setev ima za kmetovalce tudi to dobro stran, da se lan pred drugimi poljskimi pridelki že lahko spravi domov, kajti lan je v treh mesecih že goden za ruvanje. Spomladi, ko je polje že suho in se hoče pričeti s setvijo, se mora njiva, na katero se je namenil lan, potem ko je bila preorana, dobro prevleči z brano in odstraniti ves plevel. Po prevlačenju z brano naj se prevleče še z valjčki, ker sicer pride seme pregloboko v zemljo.

Poseje naj se na en oral (joh) do 100 kg lanenega semena kolikor mogoče gosto; seje naj se z obema rokama po dolgem in počez, kajti če je lan gosto sejano, je steblo tanko in visoko, trava in plevel ne moreta tako zrasti in rastlina dela sama sebi senco, tako da se pri hudi vročini zemlja kakor tudi steblo ne posušita, olje, katero je v steblu, ne izhlapi, zaradi česar je vlakno pozneje mehkejšo in finejšo, ker steblo lanišča ne postane grničasto in debelo. Ko je njiva posejana, naj se še enkrat prevleče z brano in nato s srednjetežkim valjčkom, ker sme biti seme samo dva do tri centimetre pod zemljo.

Ko je lan 10 do 15 cm visok, se pokaže tudi že plevel, katerega je treba popletti, pri čemer naj se po njivi ne stopa s težko okovanimi čevlji, da ne uniči rastline. To delo naj vrše otroci in ženske bos; ko je lan enkrat večji, se ne more več opleti, ker bi se polomil in tako uničil.

Lan dozori, ko prično od stebela odpadati listki, ko dobi steblo rumenkasto barvo in ko mu

prično rumeneti glavice. Če se čaka, da so stebila in semenske glavice že rjave in suhe, potem je vlakno grobo, sivo, priko ter zato manj vredno.

Lan naj se ruje tako-le: z obema rokama se trikrat do štirikrat potegne tako, da se dobi polna pest; odrsa naj se od korenine zemlja in poklada na tla. Plevel se pri tem ne sme ruvati. Poruvan lan naj obleži toliko časa, da steblo porumeni in postanejo glavice rjave, kar se doseže v treh do štirih dneh. Potem naj se lanišče obrne, da porumeni še od druge strani, ki je še zelena. V tem času, torej skupno v enem tednu, je lan suh in glavice rjave. Lan naj se potem poveže v majhne snopiče in postavi posevno drug k drugemu (kakor streha) v vrste, dolge 1 do 2 m. V enem tednu je tudi seme popolnoma dozorelo. Kdor ima na razpolago kozolec, naj ga dene vanj, kajti ni dobro puščati lanišča predolgo na solncu, ker pri tem izgubi vse oljnate snovi.

Dozorele semenske glavice naj se ne odstranijo od stebila s tolčenjem, ampak lanišče naj se osmuče skozi nalašč v to pripravljene redke grebene, katere odstopi za lastno ceno tudi tovarna Anton Sinkovec, d. d., Grosuplje. Lanišče naj se potem poveže v večje snope in se že lahko proda.

Ce se pa eden ali drugi kmetovalec ne more odločiti za prodajo še negodnega lanišča, naj godi isto, vendar mora delati to z vso previdnostjo in natančnostjo, kajti neizmerne množine lepega pridelka se vsako leto pokvarijo z nepravilnim godenjem. Že takoj pri razprostiranju naj se pazi, da lanišče ne pride v dotiko z golo zemljo. Lanišče naj se razprostre, ako je mogoče, na strnišče ali pa na pokošene travnike in to tako redko, da se skozi lanišče vidi trava, kajti le tako je mogoče, da je ves lan enakomerno goden in pa, da v primeru večdnevnega dežja ne začne gniti. Lanišče naj se med godenjem vsaj enkrat obrne, v primeru dežja pa večkrat, ker sicer bo gornja plast prej godena kakor spodnja, kar zelo vpliva na močnost, mehkošo in čistost vlakna. Obrača naj se vedno v dnevih, ko ni prehudega vetra, ker sicer se spravi vse lanišče iz reda. Godi naj se štiri tedne, vendar pa je mogoče, da je lanišče že v treh, pri slabem vremenu pa šele v šestih tednih godeno. Preden se lan spravi, naj se večkrat preizkusi. Kakor hitro gre vlakno vsaj tri četrtine dolgoti od stebila, naj se vzdigne, ker je bolje, da je manj godeno kot pa pregodeno. Pri vzdigovanju naj se, kakor že prej pri razprostiranju omenjeno, pazi, da ostane lanišče lepo v redu, ker se iz zrnežanega lanišča ne dá otrei lepo predivo.

Laneno seme za spomladansko setev, in sicer originalno rusko, se dobi pri Mehanični vrvarni, terilnici lanu in konoplje ter predilnici Anton Sinkovec, d. d., Grosuplje pri Ljubljani. Tudi vsa pojasnila glede setve, pridelave in izdelave daje ista brezplačno; obenem pa tudi kupi po najvišji ceni kot edina terilnica v Sloveniji vsako množino lepega godenega kot negodenega lanišča.

Glede dobičkanosti pridelovanja lanu bi še omenil, da se na en oral pridelala okrog 2000 kg lanene slame in okrog 250 kg lanenega semena. Lanena slama se je plačevala lanske leto negodena po 1 Din 25 p, godena pa čez 2 Din za 1 kg, dočim je bila cena za laneno seme okrog 7 Din za kilogram. Kmetovalci naj preračunajo in če uvidijo, da bi se jim pridelovanje lanišča izplačalo, naj napravijo polzkus.

Anton Sinkovec, Grosuplje

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene na naših tržiščih so vkljub nezadovoljanju cen v Ameriki prošli teden poskočile, in to zaradi nazadovanja dinarja. Ta teden so ostale žitne cene dalje čvrste, dasi se je dinar zopet popravil. Deloma povzročila krepke cene tudi povpraševanje po moki spričo velikonočnih praznikov. Na novosadski borzi se trgujejo povprečno: pšenica po 460 Din, turščica po 175

dinarjev, moka «0» po 660 Din za 100 kg na debelo.

GOVEDA. Cene goveji živini so prilično ustaljene. Kupčija je nekoliko živahnjša. Na zadnjem ljubljanskem sejmu, kjer se je kupovalo tudi za Italijo, so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voll, prvovrstni, 11 Din, drugovrstni 10 Din, tretjeverstni 9 Din, krave za klobase 4-50 do 6 Din, teleta 13 do 14 Din.

SVINJE. Za kilogram žive teže so se trgovale na zagrebškem sejmu svinje, hrvatske po 15 do 15-50 Din, sremske po 17 do 17-50 Din, prasci do 1 leta po 11 do 12-50 Din, nad 1 letom po 12 do 13 Din. Na ljubljanskem sejmu so se plačevali prašički za rejo, 6 tednov stari, po 175 do 250 Din komad.

KONJI. Na zagrebškem sejmu so bili konji: težki po 10.000 do 15.000 Din, lahki po 7000 do 8000 Din, kmečki po 5000 do 6500 Din par. Na ljubljanskem sejmu se je prodajal par po 4000 do 16.000 Din po kakovosti.

KRMA se je trgovala na zagrebškem sejmu: seno, prvovrstno po 113 do 125 Din, drugovrstno po 75 do 95 Din, stisnjeno po 112 do 125 Din, slama za krmo po 75 do 125 Din za 100 kg.

Kratke vesti

= Cene tujemu denarju. Na zagrebški borzi se je dobilo dne 1. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 864-50 do 884-50 Din, 100 italijanskih lir za 255-12 do 258-12 Din, 1 dolar za 61-58 do 62-58 Din, 100 češkoslovaških kron za 183 do 185 Din, 100 švicarskih frankov za 1194-50 do 1204-50 Din.

= Cepilni tečaj za vinogradnike. Pri državni kmetijski šoli na Grmu (Novo mesto) se bo vršil v ponedeljek dne 6. aprila enodnevni cepilni tečaj, na katerem se vinogradniki lahko izučijo v suhem cepljenju in stratificiranju trt. Pričetek ob 9. uri zjutraj. Vstop prost.

BELEŽKE

+ Kakšna je politika klerikalne stranke? «Domoljub» piše: «Politika, ki jo delajo Hrvati že vsa leta, odkar smo v Jugoslaviji, je politika kolebanja in mahedravosti, politika brez mozga in hrbtenice. Danes grizeš, jutri ližeš, danes rane sekaš, jutri jih šivaš, danes preklinjaš, jutri blagoslavljaj isto stvar.» List za poneumnevanje našega lahkovernega ljudstva piše tako o Radičevi stranki, vse pa, kar je napisal, velja tudi za klerikalno stranko. Kar očita Radiću, to so delali klerikalci tudi v njegovih družbi. Če bi klerikalcem ne bila prej vseč Radičeva mahedrava politika, bi se ne družili z njim, ker pa jim je bila vseč, je dr. Korošec delal z vsemi silami na to, da je osnoval z njim skupaj blok. Dr. Korošec je bil prvi, ki se je pridružil Radiću, za njim je prišel šele musliman Spaho in pozneje tudi srbski demokrat Davidović. Klerikalcem je bila dosežanja politika St. Radića dobrodošla, ker so hoteli ribariti v kalnem, sedaj pa, ko se je Radić odrekel republikanstvu in separatizmu, so jezni nanj, ker so ostali na cedilu. Če bi klerikalci sami ne bili mahedravi z dr. Korošcem in Radićem vred, bi morali videti naprej, kaj se bo zgodilo in bi jim ne bilo treba danes preklinjati to, kar so včeraj blagoslavljali. Njihova neiskrena in zahrbtna politika se jim sedaj maščuje!

+ Odkrmo se pred klerikalno značajnostjo! «Domoljub» piše, da uživa SLS ravno radi svoje značajnosti in načelnosti v Beogradu največ spoštovanja, zlasti pri Srbih. Kako je z značajnostjo in načelnostjo klerikalne stranke, pa je dobro znano. Leta 1918. je dr. Korošec bil navdušen Jugoslovan ter je pozneje ob otvoritvi narodnega predstavništva slovesno izjavil v Narodni skupščini, da ni treba čitati prestolnega govora v slovenskem jeziku, ker razumeje vsi slovenski poslanci dobro srbsko. In res, na shodih klerikalne stranke tiste čase dr. Korošec že slovensko ni znal več dobro govoriti! Pozneje pa se je

dr. Korošec naenkrat prelevil. Kar naenkrat ni hotel čuti nič več o Srbih in «Domoljub» je pričel besno hujskati proti temu, da bi se tudi slovenski otroci učili v šolah srbskega jezika. Kmalu nato se je dr. Korošec začel pogajati s Srbim in sklepal s Pašićem Markov protokol, na drugi strani pa je iskal zveze s Pašićevim nasprotnikom demokratom Davidovićem. Ko so radikali spoznali, kakšna je klerikalna značajnost dr. Korošca, so mu pokazali vra'a, danes pa se dr. Korošec naskrivaj že ponuja zopet radikalcem. Toda dr. Korošca in njegovih tigrov v Beogradu še pes več ne povoha; pos'ali so politični mrtveci, ki so v nadlego ljudem na eni in na drugi strani. Koliko spoštovanja uživajo klerikalci v Beogradu radi svoje neznačajne in kolebave politike, so nam najbolj pokazale razprave v Narodni skupščini, kjer so peli klerikalcem levite skoro vse stranke, ki imajo kaj vpliva. Menda «Domoljub» ne bo prihodnjč celo trdil, da so se Srbi v Beogradu iz samega spoštovanja pred dr. Korošcem preoblekli v možnarske uniforme?

+ Ne smemo popolnoma pozabiti nanj — namreč na «Kmetijski list», sicer si bo domišljjal, da se ga bojimo. Po njegovi pisavi, ki je polna zaletavanj v «demokratarje», bi bilo sklepati, da se SKS pri nas nikakor noče spametovati, dasi ne pomeni s svojim edinim poslancem v Beogradu prav nič. G. Pucelj in peščica njegovih prijateljev srbskih zemljoradnikov v Beogradu životari, ne da bi jih kdo poslušal, ne da bi se kdo oziral nanje. Kaj čaka g. Pucelj na to, da se bo zgodil kak čudež? Nedvomno hoče «Kmetijski list» s svojo kričavostjo natrositi peska v oči svojim pristašem, da se ne bi osvestili in spoznali, kako strašno so jo polomili, ko so si izvolili g. Pucelja, ki bo dolga leta pomenil v Beogradu baš toliko kakor nič.

+ Brez laži ne gre! Vlada je v Narodni skupščini pri predložitvi proračunskih dvanajstin zahtevala tudi odobritev tako zvanih naknadnih kreditov v znesku nad eno milijardo dinarjev, ki so se porabili v preteklem letu za potrebne izdatke, za plače uradnikom, za železnice, za plačilo starih dolgov itd. Med temi izdatki so vračunani tudi tisti izdatki, ki jih je lansko leto napravila Davidovičeva vlada, v kateri so imeli tudi slovenski klerikalci štiri ministre. Sedanja vlada Narodnega bloka je morala torej pokriti tudi izdatke Davidovičeve vlade. Sedaj pa prihaja «Domoljub» in laže, da je vlada Narodnega bloka porabila eno milijardo za volitve. «Domoljub» pravi v svoji prirojeni lažnivosti: «Saj vemo, kakšne vsote so ponujali žerjavovci kot podkupnino, da bi jih volili. Naši ljudje so odklanjali, toda pristaši drugih strank so z veseljem jemali.» Naj nam «Domoljub» vendar že pove, komu so samostojni demokrati ponujali podkupnino, kdo izmed klerikalcev jo je odklonil in kateri pristaši drugih strank so jo sprejemali? Na dan z ineni in dokazi, blagoslovljeni lažnivci! Kdo se ne spominja, da je «Domoljub» pred par tedni trdil, da je vlada porabila cele tri milijarde za volitve, torej eno celo četrtino celokupnih letnih državnih dohodkov? Sedaj je zmanjšal to vsoto že na eno milijardo. Kakor je lagal pred tedni, tako laže tudi sedaj in bo lagal naprej, ker je laž že od nekdaj klerikalni obrt. Laž je edino klerikalno orožje, zato tudi klerikalno časopisje brez laži izhajati ne more. Najhuje pa je pri vsem to, da se klerikalne laži širijo med našim ljudstvom z odobrenjem škofa in podporo duhovščine.

+ Čemu je bilo treba klerikalnih komedij? «Domoljub» vprašuje glede na odgovor Radičeve stranke republikanstvu in federalizmu, čemu je bilo potem v vseh zadnjih petih letih toliko trpljenja, ki ga je preстал hrvatski, pa tudi slovenski narod ravno zaradi do skrajnosti nerodne hrvatske politike. Mi pa vprašamo, čemu je bilo potrebno, da sta se dr. Korošec in klerikalna stranka pridružila Stipu Radiću in osnovala z njim skupaj opozicijski blok, zakaj se je dr. Korošec družil z Radićem ter na zaupnih shodih SLS zatrjeval, da mora korakati Jugoslovanski klub skupaj z njim, da je moral slovenski narod zadnjih pet let

toliko trpeti zaradi do skrajnosti nerodne hrvatske politike, ki se je istovetila z Radičevom? Kako je to, da je «Domoljub» šele sedaj spoznal, da je bila Radičeva politika nerodna in zakaj ni prej pristašem SLS svetoval, naj prepovedo dr. Korošcu in njegovim tigrom družiti se z Radićem, da bi slovenski narod ne trpel škode? Na ta vprašanja naj nam odgovori «Domoljub»!

Iz tajništva Demokratske stranke

Tajništvo priredi od 7. do 10. aprila VI. politično šolo za ljubljansko oblast. Prijavilo se je tako lepo število udeležencev, da novih prijav radi pomanjkanja prostorov tajništvo ne more več sprejemati. Vsi tisti gospodje, ki bi želeli še v politično šolo, naj blagovolijo potrpeti do jeseni, ko bomo otvorili VII. politično šolo. Sploh pripominjamo, da je iz potrebe, ki se je pokazala, nastala nujnost stalnega vršenja šole in to vsako leto najmanj v treh tečajih.

Vse gospode, ki so bili pravočasno prijavljeni do nedelje 29. m. m., bo tajništvo obvestilo s posebnimi dopisi o početku tečaja in jim obenem poslalo podrobna navodila za njihovo dopotovanje v Ljubljano.

Za Razlagov spomenik

V divnih Slovenskih goricah v Radoslavcih pri Mali Nedelji je bil rojen leta 1823. dr. J. Razlag, zaslužni slovenski pesnik, pisatelj in eden izmed prvobornih jugoslovenske misli.

Slovenci pokažimo svetu, da znamo ceniti zasluge velikih mož. Ker še Razlag nima primerne spomenika, ki bi naš bodoči rod spominjal nanj, se je osnoval odbor, ki si je nadel nalogo, da postavi zaslužnemu rodoljubu ob 100letnici njegovega rojstva skromen spomenik v rodnem njegovem kraju pri Mali Nedelji.

Narodnokulturno društvo je glede na čim lažjo realizacijo namena dobilo dovoljenje za loterijo. Tozadevne srečke se bodo razprodajale že v kratkem času po vsej Sloveniji. Prosimo, da srečke vsako sprejme in si jih čim več nabavi. Čisti dobiček loterije je namenjen razen spomenika tudi še za izpopolnitev društvenega doma.

Odkritje spomenika v zvezi z velikim ljudskim laborom se bo vršilo ob priliki stoletnice Razlagovega rojstva prihodnje leto (1923.).

Za pripravljalni odbor Razlagovega spomenika:

inž. Ferdo Lupša.

DOMAČE NOVOSTI

OB CVETNI NEDELJI.

Jezus je vedel, da se Judje ob svojem največjem prazniku Vazmu zbirajo v Jeruzalemu, zato se je tudi on odpravil tjakaj. Spotoma je doznal, da je njegov prijatelj Lazar bolan; zaradi tega ga je šel obiskat. Toda Lazar je medtem že umrl in Jezusa so vedli k Lazarjevemu grobu. Jezus pa je poklical Lazarja, ki se je pojavil živ iz groba. Bilo je prisotnih mnogo ljudi, ki so se prepričali, da je Jezus sin božji. In ko so se razšli, so povsod razglašali njegovo moč.

Ko se je doznalo, da se Jezus bliža Jeruzalemu, so se mnogoštevilni ljudje, ki ga dotlej še niso videli, a mnogo slišali o njem, radovali njegovega prihoda in mu pripravljali slavnostem sprejem. Nepregledna množica ga je pozdravljala, ko je prijezdil na osličku, mu metala cvetje in razgrinjala plašče na pot, kličeč: «Hozan sinu Davidovemu! Blagoslovljen, ki prideš v imenu Gospodovem!»

Jezus se je najprej podal v tempelj. Ko tam najde ljudi, ki so kupčevali in barantali, zavilil v sveti jezi oleteni bič nad njimi, govoreč: «Hiša

moja je hiša molitve, vi pa ste jo napravili za razbojniško jamo!...» In vse izžene iz templja.

Pa pristopijo k Jezusu mnogi slepi in hromi. On jih ozdravi. In ljudstvo se je iznova prepričalo o Njegovem visokem poslanstvu.

Ta dan, ko je Jezus prišel v Jeruzalem, se imenuje cvetna nedelja.

* Naš novi roman «Zavržena ljubezen» izpod peresa g. Antona Stražarja začne izhajati z velikonočno številko. Opozorjamo vse naročnike, ki nimajo poravnane naročnine, da pravočasno plačajo dolg. Bilo bi menda pač vsakomur neprijetno, če se mu baš ob izhajanju lepega in zanimivega romana ustavi list. Poagitirajte sedaj za «Domovino» med znanci in prijatelji, ki še niso naročniki, in jih opozorite, da je zadnji čas za naročitev, ako hočejo čitati ves roman.

* Za ugankarje. V velikonočni številki bomo razpisali novo ugankarsko tekmo z desetimi dobitki in knjigah. Dobitki se bodo izrebrali iz onih, ki bodo vse uganke pravilno rešili. Udeležijo se tekme lahko le oni, ki imajo vsaj do časa zrebanja poravnane vse naročnine. Drugi se pri zrebanju ne bodo upštevali.

* Kralj zopet v Beogradu. V nedeljo se je kralj s kraljico iz Topole vrnil v Beograd. V torek zjutraj pa je kraljica Marija odpotovala v Bukarešto, ker je njen oče, rumunski kralj Ferdinand težko obolel.

* Vprašanje znižanja potnih vizumov. Konzularni oddelek v zunanjem ministrstvu je izdelal predloge, po katerih naj bi se izenačili s sosednimi državami potni vizumi, s čimer bi se osebni potniški promet zelo olajšal. Predloge je sicer sprejeli predloge našega ministrstva, z drugimi državami pa se vodijo še pogajanja.

* Naša prva podmornica. «Jadranska Straža» si je dala nalogo, da si iz društvenih dohodkov čimprej nabavi vojno podmornico ter jo kot narodni dar pokloni naši vojni mornarici. Nabrala je že lepo svoto. Na svoji zadnji seji je društveni odbor sklenil, da se dohodki vseh društvenih prireditev izroče nedotakljivemu fondu za nabavo prve podmornice.

* Elektrifikacija Ptujkega polja. Preteklo nedeljo je prvič zažarela v vasi Zlatoličje pri Ptujju elektrika, ki je bila priključena na daljnovidne falske elektrarne v Ptuj. Ob tej priliki se je vršila v Zlatoličju lepa domača veselica.

* Mornariška šola v Šibeniku. Te dni so v Šibeniku dovršili novo zgradbo za prvo našo mornariško šolo. Ministrstvo za vojno in mornarico je razpisalo natečaj za sprejem 150 gojencev. Gojenci se bodo sprejemali tako iz kadra kakor iz meščanstva.

* Odkritje velikih starih okostij. Iz Ostrca pri Kostanjevici nam pišejo: Pri izkopavanju jame za apno poleg naše podružnične cerkve so našli delavci na stari okostja velikih ljudi, ki so še precej dobro ohranjena. Ne samo lobanje odraslih, ampak tudi okostja tankaj pokopanih otrok so izredno močna. Domneva se, da so to najbrže okostja ljudi, ki so padli v borbah s Turki, ki so imeli ravno preko našega sedla svojo glavno prehodno pot v kostanjevsko kotlino.

* Nehajte, nehajte! Iz Celja nam pišejo: Pred kratkim je bila pri nekem tukajšnjem misijonarju pri spovedi mlada deklica. Misijonar jo je vprašal najprej, kakšne liste čita. Ko mu je odgovorila, da ima najraje «Jutro» in «Domovino», je menil dušebrižnik: «To so svinjski časopisi.» Mladenka pa se ni dala kar tako ugnati, temveč mu je zabrusila nazaj, da ni prišla na političen razgovor, temveč le k spovedi. Dotični dušni pastir je nato zaprl vrata, češ, ti si pokvarjena stvar. Takih in sličnih dogodkov bi lahko našli nešteto. Proti temu se mora najti na vsak način lek, ker to nam jemlje že vsako potrpežljivost. Ni čudno, da ljudje izgubljajo spoštovanje pred duhovništvom, ki vedno bolj zanemarljivo svoj vzvišeni poklic ter se posveča političnim kvan-

tam in agitaciji za razvratno politiko klerikalnih nesrečnoscev.

* 75letnica predsednika češkoslovaške republike Masaryka se je proslavila tudi v mnogih krajih Jugoslavije. Na Slovenskem so se zadnje dni vršile take proslave ne samo po mestih, temveč tudi po nekaterih trgih in vaseh. S tem izkazujemo hvaležnost možu, ki je za časa vojne v incenzemstvu s svojim vplivom reševal izpod avstrijskega jarma ne samo svoje rojake Čehoslovake, temveč tudi nas Jugoslovane.

* Belokranjske pisanice so se zopet pojavile letos v Ljubljani. To je razveseljiv pojav, da naša lepa narodna umetnost še ni izumrla. Pisanice so prav okusno izdelane.

* Redka riba. Dubrovniški ribiči so te dni ujeli blizu otoka Lokruma redko ribo «zuko». Riba je slična morski mački; velika je dva in pol metra in nad 100 kg težka. Ima veliko žrelo in zelenkaste oči. Ribo so najprej kazali proti vstopnici, nato pa jo odrli in meso prodali v ribarnici.

* Ameriške novice. V Laramu se je smrtno ponesrečil z avtomobilom 37letni Ivan Tomažin iz Podbukovja pri Krki. V Newburgu so umrli: 24letna Neža Vrček, ki je zapustila moža in dva otroka; 33letna Marija Udovič iz Boštanjca, ki je zapustila moža s štirimi otroci, ter Anton Japelj, ki ga je zadela kap.

* Na varenjsko razstavo v Ljubljani, ki se bo vršila 23. t. m., opozorjamo vse ineresente. Voznja na železnicah za posetnike je polovična. Razstava, ki je prva te vrste v večjem obsegu v naši državi, bo zelo zanimiva.

* Smrtina vosa. V hotelu drščici je umrl g. Matija Plečnik, mizar in posestnik. Naj v miru počiva!

* Pri Sv. Marijeti poleg Rimskih tople je umrl mlinar Josip Pečnik. N. v. m. p.!

* Težka nesreča v rudniku. V rudniku Podlož-Hrastovec se je dogodila v ponedeljek težka nesreča. Rudar Maks Sedej je padel v približno 50 m globok rov in si prebil lobanjo. Poleg tega si je zlomil desno roko in dobil tudi več težkih poškodb po životu. V brezupnem stanju so ga prepeljali v mariborsko bolnico, vendar ni upanja da okreva.

* Veselica za cerkev. Čisto posebne vrste veselice bodo imeli meseca maja v Mariboru na vrtu bivše kadetne šole. Pripravlja jo namreč društvo za zgradbo Magdalenske cerkve v Mariboru in veselica se bo vršila v korist stavbnega fonda za to cerkev.

* Dremavica v Dalmaciji. V Kaštelu Novem v Dalmaciji spi mladenič Ivo Kuzman že nad mesec dni in ga ne morejo prebuditi. Hranijo ga umešnim potom, vendar mladenič od dne do dne bolj hira. Bati se je, da v kratkem nastopi smrt.

* Posledica pijanosti. V št. Rupertu v mariborski oblasti je prišlo te dni med pijanimi posestniki in vinicarji do pretepa, ki je imel usodne posledice. Posestnik Friderik Fekonja, sicer miren človek, je v pretepu dobil od sosedca z motiko več težkih udarcev po glavi in mu je bilo izbito tudi levo oko. Rešilni oddelek ga je prepeljal v mariborsko bolnico. Njegovo stanje je resno.

* Škrlatica v Mariboru še vedno ni ponehala. V prejšnjem tednu je bilo 22 na škrlatici bolnih ljudi.

* Izganil je neznanokam l. 1878. rojeni vrtar na ljubljanskem južnem kelodvoru ter posestnik v Zeleni jami Lovro Stojan, Dne 31. marca se je namreč poslovil od svoje družine. češ, da gre v Šmartno ob Savi. O: takrat se ni več vrnil. Domneva se, da je izvršil samomor.

* Težka nesreča. V Ptujju se je težko ponesrečil 14letni Četelič iz Budine. Padel je z vrtečega se vrtiljaka in priletel tako nesrečno, da si je zlomil več reber ter je dobil tudi težke notranje poškodbe. Nezvestnega so prepeljali v bolnico.

* Samomeri v Beogradu. Golovo nima zaznamovali nobeno mesto v naši državi toliko samomerov, kakor prestolnica Beograd. Zlasti je bil

pretekli teden bogat na samomarih, kajti v tem času jih je bilo izvršenih nič manj kakor 11.

* Ciganska nadloga. V Zagorje se je v torek priklatlilo troje ciganov, in sicer dve ženski in en moški. Orožniki so v njih spoznali že d-lgo iskano troperesno deteljico Ivana Helda, njegove prilježnice Darinko Rajnabard ter njeno sestro Julko. Vsi trije imajo na vesti precej grehov. Na Gorenjskem so namreč cigani izvršili več tatvin in zato so bili sedaj aretirani ter oddani v zapore ljubljanskega sodišča.

* Aretirani vlomilci. Mariborska policija je te dni aretirala dva nevarna vlomilca, ki sta že dalj časa ropala po mariborski okolici. Policija je pri njih našla večje množine tobaka in kož.

* Tatvine na železnici. Na postaji Trbovlje so bile zadnje čase iz zaklenjenih vagonov postajnega skladišča ukradene velike množine raznovrstnega blaga. Orožniki so krivce dolgo iskali, a zaman. V soboto 28. marca pa so imeli srečen dan. V prvi čuvajnici med Trbovljami in Zagorjem so našli pri hišni preiskavi 72 kg usnja, ki je bilo zakopano pod svinjakom in ukradeno na postaji Trbovlje meseca februarja. Aretirani so bili železničarji Jančar, Rakar in Gjurgjevič. Nadaljnja preiskava je v teku.

* Roparski napad. Pretekli petek zvečer se je vračala trafikantinja Terezija Haider iz svoje trafike iz Novega mesta v Kandijo. Imela je pri sebi torbico z nad 22.000 K, ki jih je pripravila za prevzem tobaka. Med potjo pa jo je napadel neki neznan moški, jo položil na tla, ji vzel torbico z denarjem in izginil v temi. O storilcu še ni nobenega sledu.

* Dr. en vlom. V Strožji vasi so neznaní tatovi vlomili skozi okno v trgovino Franca Miheliča ter odnesli raznih stvari v vrednosti 2000 Din.

ZENSKI VESTNIK

MALIKOVANJE BOGINJE MODE.

Zenska moda se spreminja ne samo po letnih časih, temveč že po letnih — pač za one, katerim to nese. Glavna kovačnica mod — Pariz deluje stalno in si neprestano izmišlja nove oblike.

V zadnjem času je izgledalo, da se zenska moda s hitrimi koraki bliža enostavnosti moških oblik. Zenska obleka je postajala vedno tesnejša, vedno bolj se je morala prilagajati na telo in ženske so si začele kar po vrsti rezati kite ter nositi le malo daljše lase kakor moški.

V modo je prišla v zadnjih letih tudi pretirana vitkost. Debele dame so postale nemoderne in gorje oni, kateri nobeno sredstvo ni pomagalo za odpravo debelosti. Mnogo teh debelih slepih malikovalk boginje mode je z uporabljanjem raznih za zdravje skrajno škodljivih sredstev žrtvovalo celo življenje. Predvsem Parižanke so postajale iz debelih kar čez noč vitke in tanke, tako da so bile mnoge že pravo strašilo. Ni vitkost primerna za vsako damo in niti ni vitkost in mršavost eno in isto. Pri nas na Slovenskem hvala Bogu ni toliko slepih oboževalk mode, da bi zanjo žrtvovale tudi zdravje. Moda je igračkanje, ki prinese mnogo oživljajočih sprememb za oko in se tudi z mnogimi kapricami potrpi; ko pa začne moda segati po zdravju, jo je odločno odklanjati. Današnji prosvetljeni vek bi moral s takimi budalostmi enkrat za vselej obračunati.

Kratka krila in lahne obleke so iz zdravstvenih ozirov priporočljive, seveda pa se je treba čuvati pred mrzom in prehlajenjem.

Letošnja spomladna moda pa postopno začne borbo s tesnimi oblekami in, kakor je podoba, bo izvojevala zmago nad enostavnostjo moških oblik. Krila so še zelo kratka, toda široka in gubasta. Pas, ki je bil vedno nižji, se postopno vrača na svoje pravo mesto. Rokavi postajajo daljši. Obleke dobivajo zopet razne trakove in čipke. Modna barva je baje lilasta, zelenkasta, pa tudi druge barve se uvažujejo. Priljubljene so zlasti živahnobarvne pisane obleke. To pač menda zato, ker je spomlad tudi pisana.

Klobuki ostajajo majhni. Modne kovačnice so skušale sicer spraviti v modo velike široke klobuke, pa jih je za modo merodajno pariško žensstvo odklonilo. Okrasek na modernih spomladnih klobukih so cvetlice, kakor rože, vijolice in nageljni, kar jim daje živahen spomladni izraz.

NEKAJ RECEPTOV ZA PRIPRAVO OVČJEGA MESA.

Pri nas na Slovenskem ovčjega mesa ne marajo večinoma zaradi tega ne, ker ga posebno redkokje znajo primerno pripraviti. Ako ga dobro pripraviš, izgubi svoj poseben duh in je jako okusno. Dobro se lahko pripravi zlasti ovno meso. V naslednjem prinašamo nekaj receptov. Ako enega ali drugega dodatka nimaš, ga tudi lahko izпустиš. Ako vzameš manj mesa, moraš toliko manj pridati drugih stvari.

Pražene ovčje ledvice. Ledvice prereži po dolgem in odstrani mrezo. Vrzi jih v slano vodo za pol ure. Nato jih razreži, in sicer vsako na štiri dele in povaljaj v moki. Zdaj sesekaj eno čebulo, vzemi žlico masla ali masti, v kateri lepo zarumeni ledvice in jih nato zalij z vodo, da se v vodi skrijejo. Popopraj in posoli jih ter pokrito

praži eno uro. Omaka naj bo primerno gosta.

Ovčji golaž. Razreži 1 1/2 kg ovčjega mesa od plečeta na koščke. Medtem pa deni v vročo mast žlico drobno zrezane čebule. Ko je rumena, prideni meso, lorbarjev listič, koreninico peteršilja, korenja, dve zrnji česna in za noževico konico stolčene ali košček cele paprike. Nato prilij juhe ali vode ter pusti pokrito, da se počasi praži. Ko se mokrota posuši in meso zmešča, ga potresi z žlico moke, dobro premešaj, zalij z juho in malo okisaj ter pusti, da še malo prevre. Tak golaž je dober zlasti z žemljskimi cmoki.

Zabeljeno ovčje meso. V kozico deni žlico masti, v njej zarumeni žlico na koleškeke zrezane čebule ter prideni poldrugi kilogram na koščke zrezanega ovčjega mesa, listič lorberja, nekaj zrn celega popra, tri žebličke in eno pest na rezance narezane zelenjave, namreč korenja, peteršilja, zelene, krompirja, kolerabe in karfižno steblo. Zalij z juho ter pusti, da pokrito počasi vre. Ko je dovolj mehko, prideni kisa in potrebno sol. Ko prevre še enkrat, deni v skledo. Zreži na drobno malo česna in zelenega peteršilja, zmešaj ga z drobtinami, potresi na meso v skledi ter zabeli sedaj z vročo mastjo ali presnim maslom.

več, temveč ostane kot nekaka spodnja obleka, preko katere prične poganjati perje.

Ko je mladič star pet tednov, je že precej podoben odrasli štoklji. Kljun in peroti so sicer še prav kratki in tudi noge še ne drže posebno. S šestimi tedni je končna teža štoklji skoro dosežena, to je blizu 3 1/2 kilograma, kolikor običajno tehta stara štoklja. Vendar morajo mladiči še dolgo časa ostati v gnezdu, kajti peroti so še težke in ne morejo nositi telesa.

Goden je mladič, ko je star okrog 10 tednov. Takrat izleti. Kako? Ali ga njegovi starši nauče? To stori, ne da bi se učil, čim so peroti, kosti in mišice dovolj krepke.

V početku dajejo mlade štoklje čudne mišavkanju podobne glasove od sebe, dočim stare ptice le zamolklo sikajo. Drugače so štoklje popolnoma brez glasu. Klopotanje, ki ga čujemo pri štokljah, izvira od tleskanja s kljunom. S tem klopotanjem, ki se čuje zelo smešno, izraža štoklja svoje občutke. Izražanje pa je vedno enako: v jezi, žalosti in veselju.

ZANIMIV NASTANEK NOVEGA NARODA.

Leta 1787. je jadrnica «Bounty» odplula iz Anglije proti otoku Tahiti sredi Tihega morja, zapadno od Južne Amerike. Poveljeval je ladji kapitan Blight, strog in izkušen mornar. Posadka pa je obstojala iz samih malopridnežev.

Po dolgi in težavni vožnji je prispela 1. 1788. na Tahiti. Mornarji so ostali na tem krašnem otoku šest mesecev, uživali brezskrbno življenje ter si iskali ljubice med tamošnjimi domačinkami.

Temu veselju pa je kapitan slednjič napravil konec s tem, da je sklical mornarje in so aprila 1789. odpluli. Mornarjem morska vožnja po veselem življenju na otoku nikakor ni prijala. Ker je bil kapitan Blight precej krut, je med posadko nastalo nezadovoljstvo in po dvote lenski vožnji je prišlo do upora.

Kapitana in njegove zveste tovariše so uporniki spravili v čoln, v katerem so po velikem trpljenju dospeli na otok Timor v Malsijskem otočju. Na jadrnici pa je prevzel poveljstvo Christian, ki je pripeljal svojih 23 upornih tovarišev nazaj na Tahiti. Hoteli so se tam naseliti, toda bali so se, da bi se kapitan povrnil z večjim številom mornarjev ter jih kaznoval za njihovo dejanje. Christian je tedaj odbral osem svojih tovarišev, ujel osem tahitijskih deklic in šest mož, ki so mu služili kot sužnji. Odpeljal je vse na otočje Pitcairn, ki je obdan s strmimi skalami.

Tu je pričela mala kolonija življenje nepisne sirovosti. Ker ni bilo pitne vode, so iz nekega drevesa dobivali sok, ki je bil zelo opojen. V pijanem stanju so postali divji ter so kmalu pobili vseh šest Tahitijscev. Zaradi žen pa je med njimi samitai prišlo do spora in so morili drug drugega tako dolgo, da je ostal živ samo še Aleksander Smith. Ta je poslal nato poglavar osemih žen in kopice mešanih otrok. Spremenil je svoje ime v John Adams ter naenkrat začel dobro in modro ravnati z ženami in otroci.

Tako je nastala najčudovitejša državnica na svetu, katero je leta 1808. odkrila ameriška ladja «Topaz».

Leta 1856. je bil mali otok že preobljuden. Odločili so se tedaj, da se izselijo na otok Norfolk, ki se nahaja sredi med Novo Zelandijo in vzhodno Avstralijo. Tu so našli rodovitno zemljo. V veliki množini je raslo brez obdelovanja grozdje, pomaranče, limone, smokve in razno drugo sadje. Vsa pokrajina je bila podobna velikemu parku in podnebje je bilo toplo in zdravo. Na tem otoku se je naselilo tedaj 194 oseb z otočja Pitcairn.

Vlada na otoku je bila zelo preprosta. Kadar je bila potreba, so se sešli vsi možje in so sklepali o svojih zadevah. Pozneje je novozelandska vlada poslala na otok svojega uradnika, ki je vladal skupno z dvanajsterimi izvoljenimi domačini.

Pričakovati bi torej bilo, da bo iz tako nebrzdanih ljudi nastal poldivjaški rod, toda

ZANIMIVOSTI

KAKO DORAŠČA ŠTORKLJA.

Štokelj je več vrst. Najbolj je znana bela štoklja. Bele štoklje so selivke in se v naših krajih pojavljajo le mimogrede. Žive najrajši v močvirnih pokrajinah, kakršnih je mnogo v Nizozemski in severni Nemčiji. Tam dobe zadosti hrane, ki obstoja iz rib, žab in kač, kuščarjev, miši, polžev, hroščev in druge golazni. V Nemčijo prispejo bele štoklje meseca februarja in marca ter si takoj poiščejo stara gnezda, ki so spletena iz dračja ter se nahajajo na drevesih in hišnih strohah. Ker jih ljudje ne preganjajo, so zelo krotke.

merno s kratkim belim puhom. Njegov kljun je skoro do zapuščanja gnezda črn, noge so rumenkaste in sivo šaraste. Že po nekaj urah začne odpirati kljun, čaka na hrano ter klopoče.

Tekom enega tedna mladič že sedi za silo na nogah ter se je zredil na 270 gramov, po kon-

26 dni star.

čanem drugem tednu je težak 850 gramov in dobi drugo snežnobelo puhasto obleko, ki je mnogo daljša kakor prva. Te obleke ne izgubi

Dorasla štoklja.

Baš izvaljeni mladič.

Štoklja znese štiri do pet belih 8 cm dolgih jajec. Zanimiv je razvoj te ptice. Novozvaljena štoklja tehta okrog 70 do 75 gramov; to sta

15 dni star.

kakor pri vseh pticah dve tretjini teže svežega jajca. Mladič pride v nasprotju s pticami pevkami z odprtimi očmi na svet, obraščen enako-

kakor piše profesor Shapiro, ki je nedavno posejil ta otok, kaže to novo pleme veliko nadarjenost in smisel do reda. Marljivo obdelujejo polja, ribarijo in lovijo kite. Ob mesečnih večerih prirejajo zabave, na katerih pojo pesmi, ki so v mnogem oziru slične angleškim. Člani tega noderiča so visoke in močne postave ter dobri plavalci. Govore jezik, ki je mešanica pokvarjene angleščine in tahitijske govornice. Za besedo truden rabijo «hilly», ker se čutijo trudne, kadar gredo na goro (hilly pomeni v angleščini gora). Lačen je «snell». Beseda je povzeta po Amerikancu Snelu, ki je leta 1860. prišel na Norfolk in bil vedno lačen.

Duševno in telesno so ti ljudje razvitejši, kakor so bili njihovi predniki. Ohranili pa so povečini obrazne poteze svojih angleških pradedov in se tahitijska kri, s katero so pomešani, ne pozna baš preveč.

MOČVIRNO ZAMORSKO PLEME V AFRIKI.

V Severni Rodeziji v Afriki ob Bangweolo jezero je velika močvirnata pokrajina, na kateri živi zamorsko pleme Babisa, a čisto ob močvirjih prebiva zamorsko pleme Batva. Raziskovalec grof Rosen, ki je pred leti posejil to pokrajino, opisuje svoje prvo srečanje s temi divjaki v glavnem takole:

«Ko smo potovali po pokrajini ter prišli v vas poglavarja plemena Bavisa, smo opazili v močvirju nekaj majhnih travnatih koč. Vedeli smo takoj, da so to stanovanja skrivnostnega plemena Batva. Kljub najnatannejšemu opazovanju nismo mogli izslediti v bližini koč nikako živo bitje. Sumili smo, da so se čuječi močvirni prebivalci skrili pred nami. Pustil sem svoje spremstvo zadaj ter se podal, noseč v rokah mikavne steklene bisere, sam proti kočam. Menil sem, da me samega ne bodo bali, in sem upal, da bom vzbudil njihovo radovednost z blestečimi igračkami.

Batvanske žene.

Tia so postajala vedno mehkejša in se mi vgrezala, vendar sem brez večje nezdode prišel do travnatih koč, ki so bile strašno majhne in revne. Dolgo sem čakal, a nikogar ni bilo. Nato se me samega ne bodo bali, in sem upal, da bom tako smo skupno pregledovali ozemlje in odkrili nadaj v močvirju še več koč, izza katerih se je pokazalo nekaj črnih postav. Do njih pa zaradi močvirja nismo mogli priti.

Pol ure nato smo videli, da se ja z druge strani odpeljal dolg ozki kanu (čoln, izsekan iz debla). Vodil je čoln spretno mladi domačin, ki se je po kratkem oklevanju približal nam. Njegova koža je bila črnorjava, okrog telesa je nosil pas iz kačje kože. Inel je dolg lepo oblikovan lok, popolnoma previt s kožami gaščeric.

Dal sem mu pest steklenih biserov ter pokazal na njegov lok, katerega mi je na veselje izročil. Nameraval sem stopiti v njegov čoln, toda preden sem mogel namero izvršiti, je zaveslal s čolnom nazaj h kočam, kjer so ga svojci odvidno z nepotrpežljivostjo pričakovali. Dolgo smo čakali ob obrežju, toda noben Batvan se ni več prikazal. Nato pa smo na vidnem mestu obesili nekaj steklenih okraskov kot darilo za domačine ter se odstranili.

Batvanska vas v močvirju Bangweole.

Pozneje smo se zopet vrnili, a sedaj nam ni bilo treba dolgo čakati. Pomigal sem proti kočam in isti mladenič je takoj priveslal s čolnom. v katerega sem sedaj smel stopiti. Prepeljali smo se na drugo stran in stopili na suho, pravilneje na močvirno udirajočo se zemljo, na kateri je stalo okrog deset travnatih koč. Pred kočami so čepeli moški, ženske in otroci. Nekateri otroci so se valjali kar po močvirnem blatu.

Videli smo sedaj, da žive ti ljudje zelo bedno. Zaradi tega, ker prebivajo ob močvirju, so med njimi strašno razširjene malarija in druge takšne bolezni. Batrani zaradi teh bolezni tudi niso baš krepki ljudje.

Batvani jako radi plešejo. Njihov ples obstoji v tem, da so razdeljeni moški in ženske v dve

BACIL SLABOKRVNOSTI.

V dunajskih zdravniških krogih je vzbudilo to dni veliko zanimanje predavanje dr. Edelmanna, ki trdi, da je odkril nove bacile. Dr. Edelmann je več let opazoval slabokrvne žene, ki so stalno tožile, da se ne počutijo dobro. Obenem je pri teh ženskah večkrat nastopala tudi huda mrzlica.

Zdravniška ugotovitev za to bolezen je bila vedno netočna in nesigurna. Navadno se je mislilo, da gre za dolgotrajni katar v pljučih. Toda dr. Edelmann je pri vseh pojavih slabokrvnosti, ki so povzročali mrzlico, natančno preiskal kri svojih bolnikov in prišel do odkritja novih bacilov, ki so zelo slični bacilom malarije. Bacili se nahajajo na krvnih telescih, jih uničujejo in tako povzročajo slabokrvnost in mrzlico.

Novo bolezen imenuje dr. Edelmann — kronično (dolgotrajno) slabokrvnost. V zdravniških krogih se sedaj obširno bavijo s proučevanjem zdravilnih sredstev za to novo bolezen.

DA BOŠ DOLGO ŽIVEL...

Mnogo je na svetu starih ljudi, ki so prekorčili že 80. leto, pa še vedno lahko delajo. Često vidimo matere, ki so po svoji zunanosti in živahnosti videti mlajše kakor njihove hčere. Kakor se zagotavlja, v zadnjih desetletjih narašča število takšnih oseb, ki se po letih postarajo, a ostajajo po svoji svežosti mladi. Ali hočeš biti tudi ti med njimi, živeti 90 let in se veseliti zdravja do skrajnega konca, potem se ravnaj po naslednjih šestih predpisih:

1. Pojdi zgodaj spat, vstani zgodaj in spi najmanj osem ur.
2. Jej redno in zmerno; jej preprosto hrano, mnogo sadja in zelenjave. Jedila dobro prežveči.
3. Ako delaš v zaprtih prostorih, se v odmorih vsak dan gibaj na prostem, delaj na vrtu ali okoli hiše ali pa idi na izprehod.
4. Odvrcaj svoje misli od vsakdanjega dela, poišči si primerno zabavo ali beri knjige.
5. Giblji se v primerni družbi.
6. Dobro skrbi za čudoviti stroj svojega telesa.

V pogledu negovanja lastnega telesa kažejo mnogi veliko nevednost ali malomarnost, zato je umestno nekoliko opozoritev:

Čudoviti stroj tvojega telesa neprestano deluje do konca tvojega življenja. Ako zanemarjaš

skupini, ki v krogu stoje okrog razbijajočega bobnarja. Dve ženski in en moški plešejo s hitrimi koraki notri v krogu, pri čemer močno stresa cel telesa. Moški pleše okrog žensk, ki sledita vsaki njegovi kretnji in strogo pazita na to, da mu nikdar ne obrnehta hrbtov. Ko nekaj časa tako plešejo, položi moški svoje roke na boke oni obeh žensk, nakar druga takoj odpleše nazaj k ženski skupini. Potem plešeta moški in izvoljena ženska nekaj časa drug drugemu nasproti in potem iz kroga, tako da morejo drugi dve deklici in drug moški zaplesati notri v krog. Potem se nadaljuje isto kakor prej.

Batvani so jako zaostali narod. Ze to, da se skrivajo in iščejo zaščite v močvirju, dovolj označuje njihovo kulturno zaostalost.

ali zlorabiš svoje telo, ni prav nič čudno, da ti odpove kaka mišica, eden ali več udov ter prične neredno delovati, in da se slednjič pokaže utrujenost, ohromelost, srčna napaka, zapnenenje žil ali kaj sličnega.

Da dosežeš visoko starost, a ostaneš mladostno krepak, moraš preprečiti vsak nered v svojem telesu. Skrbeti moraš, da vsi udje složno delujejo. Skrbi predvsem za dobro prebavo.

× **Lev na cebre.** Cebre pomenjajo za farmerje v Afriki veliko nevarnost. Kakor hitro privedja čreda ceber v nasade sladkornega trsa in na turščina polja, pčtepta s kopiti vso žetev in vse težko delo farmerja je uničeno. Cebre pa prinesejo s seboj tudi drugo nadlogo. S cebrami vred pridejo veliki roji tako zvanih ce-co-muh, katerih pik prinaša govedu gotovo smrt. Zato se afriški farmerji od časa do časa setanejo k velikim lovom na cebre. Kako se tak lov vrši, opisuje neki angleški list takole: «Z obljubami bogate mesne pojedinke se zbere vsi domačini v okolici kot gonjači. Ti gonjači se nastavijo med gozd in naselbine. Na dano znamenje prične divje kričati, razbijati na bobne in kotle, piskati na piščali in trobiti na rogove, da preplaše na ta način živali in jih prepode iz gozda v ravnino. Lovci so skriti par kilometrov proč v kakšni dolinski zaseki. Preplašene zveri privedejo iz gozda ter drve proti lovcem v pogubo. S čredami ceber se pode antilope in bivoli; na katere prične kmalu padati toča svinčenih krogel iz pušk farmerjev. Lovu sledi velika gostija in marsikakemu črncu se pri njej cedi mast od brade.»

× **Telefonski raj.** Nikjer na svetu ni tako udobno preskrbljeno za možnost telefoniranja kakor v Mehiki, kjer telefoniranje sploh nič ne stane. Na mnogih poštinih uradih je dostikrat po dvajset in več telefonov, ki so vsakomur dostopni brezplačno. Poleg tega pa so tudi vse zasebne hiše in seveda tudi trgovine, uradi, restavracije in gledališča opremljena s telefoni, za katere istotako ni treba plačevati nobenih pristojbin.

Strašna nesreča.

Gervazij: «Ali ti še ni znano, kaka strašna nesreča se je pripetila Hlačoperju?»

Protazij: «Kaj pa je bilo?»

Gervazij: «Z mojo ženo je pobegnil.»

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

V šoli.

Katehet je ujel Lojzka na laži ter ga zato oštel: «Veš, Lojzek, ko sem bil jaz toliko star, še nisem znal lagati.»

Lojzek: «Koliko ste pa bili stari, ko ste se naučili laganja?»

Še ni v nebesih.

«Kje se nahajam?» je klical gospod Zajbelj, ko se je predramil iz omedlevice. «Kaj še nisem v nebesih?»

«O ne, si še vedno pri meni,» mu je odvrnila njegova zenica, ki je čuvala pri njem.

Zakaj je komunist.

Ožbovt: «Povejte mi vendar, kako morete biti komunist, ko imate toliko denarja?»

Skopač: «Baš zato sem pri tej stranki, da mi ne bodo vzeli denarja.»

Ta je prava.

Jurče: «Ali nisi pri gospe Krivoglednikovi že stanoval? Jaz bi rad najel pri njej sobo.»

Mati: «O, ta ti je hudobna in sitna ženska! Vsakogar, ki je prišel k meni, je ozmerjala, da je bilo groza.»

«Baš takšna bi bila zame. Mene namreč vedno iščejo krojači in čevljarji z računi...»

Lep stražnik.

Neki tujec je prispel v vaško gostilno baš, ko se je vse križem obdelovalo s pestmi. «Zakaj pa ne pokličete stražnika?» je menil končno proti gostilničarju.

«Saj je že tu,» je odgovoril gostilničar, «on je začel baš pretep.»

Nemogoče.

Visokošolec (razburjen): «Gospa, zakaj me pa niste zbudili ob sedmih zjutraj, kakor sem vam naročil?»

Gospodinja: «Saj ob sedmih še sploh niste bili doma.»

Vaški zoboderec.

Sodnik: «Miha Sveder, vi derete v vaši vasi zobe?»

Miha: «Da.»

Sodnik: «Ko je prišel vaš sosed Boltežar Svedra k vam, ste mu tudi izdrli onega?»

Miha: «Sem.»

Sodnik: «Zakaj ste ga pa prej še lopnili s pestjo po glavi, da je omedlel?»

Miha: «Zato, ker je hotel, da ga prej malo omotim.»

V pesnikovi družini.

Zena (kateri je dal mož-pesnik prečitati svoje pesmi): «Kaj, vse te pesmi naj preberem? To je preveč!»

Mož: «Saj moram tudi jaz vse pojesti, kar skuhaš.»

Potem pa še.

Služkinja Katra: «Tale okna bi bila potrebna očiščenja.»

Gospa: «Čemu? Saj gori k nam v drugo nadstropje nihče ne vidi.»

Katra: «Kako da ne! Cel regiment gleda gori...»

Ni več potrebno.

A.: «Včasih ste imeli v vaši vasi vsako leto procesijo proti ognju. Zakaj ste sedaj ta običaj opustili?»

B.: «Ker ni več potreben. Sedaj smo vsi še preko vrednosti zavarovani za naša poslopja.»

Hvaležen je.

Gospodična: «Ali se še spominjate, da sem vas zavrnila pred desetimi leti, ko ste me zasnobili?»

Gospod: «O, prav dobro se spominjam in prav hvaležen sem vam za košaro.»

Miglaj.

Ožbovt: «Ko sem jo včeraj mahal po cesti, sem srečal Boltežarja ter se takoj spomnil nate.»

Gašper: «Kaj sem mu tako podoben?»

Ožbovt: «Podoben ne, pač pa mi je on ravno tako dolžan tisoč dinarjev kakor ti...»

Opravičena radovednost.

Bodoči tast: «Da veste, gospod Blažon, dote ne dobi moja hčerka Rczalinča nobene. Ko pa umrem, bo vse njeno.»

Snubec Blažon: «Prav, prav. Toda prosim, kdaj pa nameravate — umreti?»

Ni kriv.

Mati: «Ne vleci no mačke za rep!»

Jožek: «Saj je ne vlečem. Jaz jo le za rep držim, ona pa vleče...»

Razumljivo.

Starega profesorja Zvezdoslava je vodil sluga Janez po ulici, držeč ga za roko. Janezov prijatelj Martin je pozneje radovedno vprašal: «Zakaj si ga pa tako držal?»

Janez: «Veš, on se toliko peča z zvezdoslovjem, da sem se bal, da mi bo ušel na Mars.»

Smola.

Evlalija (ki se je pred nekaj dnevi omožila): «Komaj sem teden dni poročena, že imam križe in težave. Takaj drugoga dne mi je zbolela kuharica in sem morala sama kuhati.»

Kunigunda: «Ali je kuharica sedaj že zdrava?»

Evlalija: «Da, kuharica je že zdrava, a sedaj je obolel moj mož, ki si je — pokvaril želodec.»

Njenokus.

Gospa: Zakaj pa si zapustila dimnikarja?»

Kuharica: «Ker je tako nezanimiv in grd, kadar se umije.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Kostanjevica. Prosimo za nadaljnje prispevke. Splošno zanimive dogodke denemo tudi pod rubriko «Domače novosti».

Hrastnik. Zadoštuje, če napišete kar Beograd.

MALI OGLASI

POZOR, KOLESARJI!

Prvovrstno gumijasto plašče in zračnice za kolesa kupite vedno najugodnejše v trgovinah Frane Sončar, Mala Nedelja in Ljutomer. 14

POSESTVO JE NA PRODAJ

z gospodarskimi poskopi, hišo, hlevom in kozoletem. Njiv, vrta in gozda je 11 oralov. Njive obsejane, gozd za izseljanje. Na solnčni legi. — Poizve se pri Francu Roglju, Pristava 1, pošta Moravče. 15

J. Stjepušin
SISAK 9
priporočila
boljše tamburice, strane,
partiture in ostale potreb-
ščine za vsa glasbila.

Sedaj je dobro! pravi mož, ko mu je njegova pametna žena zdrgnila hrbet in ude s Fellerjevimi bolečinami olajšujočim Elsafluidom. Imate li bolečine v udih, nahaod, glavobol, zobobol, grče? Ali trpite na slabosti, slabem spanju, nervoznosti? Poizkusite Fellerjev Elsa-Fluid, ki vam bo v hudih dneh dober prijatelj. Zavoj s šestimi dvojnimi ali dvema specialnima steklenicama

z zavojnino in poštnino za 62 Din v lekarni Evgen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Domače sredstvo, ki vam je potrebno

in ki bo tudi pri vas ob vsaki priložnosti pokazalo, da vam olajša bolečino, je: **LEKARNARJA FELLERJA ELSA-FLUID**. Vrelec močil. Za skozi 26 let izkušen in priljubljen! Znotraj za želodec, pri krčih in bolečinah nekoliko kapljic na slatkorju. Hitro deluje kot sredstvo za drgnjenje pri revmatičnih bolečinah in v vseh primerih, kjer je masaža potrebna! Ostranil nahaod in stori neobčutiljivega proti mrzlemu zraku, je enako dobro za oči, ušesa, zoba, glavo, usta in grlo! Z zavojnino in poštnino stanejo:

1 zavoj s 6 dvojnimi ali 2 special. stek. 62 Din.
2 zavoja s 6 dvojnimi in 2 special. stek. 96 Din.
3 zavoji s 12 dvojnimi in 2 special. stek. 130 Din.
6 zavojev s 18 dvojnimi in 6 special. stek. 240 Din.

Naročila točno nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

Za dopolnitev zav. ja se priporočajo: ELSA SVEDSKE KAPLJICE za želodec, ki pospešujejo prebavo in ELSA ZAGORSKI SOK proti kašlju in bolečinam v prsih.

Kdor rad čita lepe povesti, naj naroči priljubljeno romane „JUTRA“

Do sedaj so izšli sledeči:

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

Pater Kajetan

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti 2 Din več.

Tigrovi zobje

Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

JEAN DE LA HIRE:

Lucifer

Fantastičen roman v VI. delih. Cena broširano Din 45.—, vez. Din 55.—, po pošti Din 2.— več.

FEREAL CUENDAS:

Veliki inkvizitor

Zgodovinski roman iz dobe španske inkvizicije. Cena broš. Din 30.—, vez. Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

HARRY SHEFF:

Hči papeža

Zgodovinski roman, ki popisuje krvočnost in nenavno življenje papeža Aleksandra VI., njegovca sina Cezarja in hčerke Lukrecije Borgije. Broširano Din 30.—, vezano Din 40.—, po pošti Din 2.— več.

CLAUDE FARRERE:

Gusarji

Zgodovinski roman iz življenja morskih roparjev v XVII. stoletju. Cena broš. Din 20.—, vez. Din 30.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Blagajna velikega vojvode

Roman. Broš. Din 15.—, vez. Din 25.—, po pošti Din 2.— več.

FR. HELLER:

Prigode gospoda Collina

Saljiv detektivski roman iz velikega sveta. Cena Din 10.—, po pošti Din 2.— več.

Kupite se naročajo pri upravitelstvu „Jutra“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54.